

Netolismus a jeho projevy u žáků prvního stupně základní školy

Denisa Krajčová

Bakalářská práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Denisa Krajčová**
Osobní číslo: **H160494**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Netolismus a jeho projevy u žáků 1. stupně základní školy**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti prevence rizikového chování dětí a mládeže a novodobých závislostí.
Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.
Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníků.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

KOPECKÝ, Kamil. Moderní trendy v e-komunikaci. Olomouc: Hanex, 2007. ISBN 978-80-85783-78-0.

KRČMÁŘOVÁ, Barbora. Děti a online rizika: sborník studií. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2012. ISBN 978-80-904920-2-8.

NAVRÁTIL, Pavel. Internet pro školy. Vyd. 2. Kralice na Hané: Computer Media, 2004. Vzdělávání, které baví. ISBN 80-86686-16-7.

NEŠPOR, Karel. Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1357-4.

ROSENBERG, Kenneth Paul a Laura Curtiss FEDER. Behavioral addictions: criteria, evidence, and treatment. Waltham, MA: Academic Press, c2014. ISBN 978-0-12-407724-9.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Iva Staňková**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **27. listopadu 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **26. dubna 2019**

Ve Zlíně dne 27. listopadu 2018

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 24.4.2019

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, ušije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vymožily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k větší výdělku dosaženému školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá netolismem a jeho projevy. Jde o novodobou závislost u žáků prvního stupně základní školy. V bakalářské práci jsme se snažili zjistit, zda i u tak malých žáků jsou pozorovatelné projevy daného rizikového chování. V teoretické části se zabýváme tématikou netolismu a také pojmy jako je závislost, jelikož netolismus spadá pod závislostní chování. Pro praktickou část jsme zvolili kvantitativní výzkum a metodou sběru dat byl vytvořen dotazník pro žáky prvního stupně základní školy. Výsledky výzkumu nám mají ukázat projevy u žáků, dále také zda jsou dívky či chlapci ohroženi fenoménem netolismu více.

Klíčová slova: Rizikové chování, netolismus, závislost, projevy netolismu.

ABSTRACT

Bachelor Thesis with Netolism and Its Manifestations. It is a modern dependence among primary school pupils. In the bachelor thesis we tried to make it possible to show manifestations of given risk behavior. In the theoretical part, which relates to the issue of nontolism and dependence as a dependency, it falls under the dependent loss of behavior on non-holism. For the practical part we chose quantitative research and the method of data collection a questionnaire for primary school pupils was created. The results of the research proved to be manifestations of the pupils, furthermore they appear to be more or less threatened by the phenomenon of intolerance more

Keywords: Risky behaviour, Netholism, addiction, manifestations of netholism.

Ráda bych poděkovala své vedoucí PhDr. Ivě Staňkové za její všestrannou pomoc, ochotu a trpělivost při tvorbě bakalářské práce. Vždy mi byla ochotna pomoci, když jsem si nevěděla rady. Také mi byla velkou oporou v obtížných situacích.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 K TEORETICKÝM VÝCHODISKŮM A ZÁKLADNÍM POJMŮM	11
1.1 STAV ZKOUMANÉHO TÉMATU V LITERATUŘE A DOKUMENTECH	11
1.2 VZTAH TÉMATU K SOCIÁLNÍ PEDAGOGICE.....	12
1.3 K ZÁKLADNÍM POJMŮM	12
2 ZÁVISLOST JAKO FENOMÉN DNEŠNÍ DOBY	14
2.1 ČÍSELNÉ KÓDOVÁNÍ.....	14
2.2 ZNAKY ZÁVISLOSTÍ.....	15
3 PROJEVY NETOLISMU A JEHO PREVENCE.....	18
3.1 RIZIKA SPOJENÁ S NETOLISMEM.....	18
3.2 VÝCHODISKA	19
3.3 PŘÍZNAKY NETOLISMU.....	20
3.4 RIZIKOVÉ A PROTEKTIVNÍ FAKTORY	21
3.5 SÍŤ PARTNERŮ, SPOLUPRÁCE V KOMUNITĚ, KRAJI.....	21
3.6 DĚTI ONLINE	22
PRAKTICKÁ ČÁST	24
4 CHARAKTERISTIKA PRAKTICKÉ ČÁSTI PRÁCE.....	25
4.1 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO CÍLE	25
4.2 HLAVNÍ VÝZKUMNÁ OTÁZKA.....	26
4.3 FORMULOVÁNÍ HYPOTÉZ	26
4.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR	27
4.5 METODA SBĚRU DAT	27
5 ZPRACOVÁNÍ ZÍSKANÝCH DAT	28
6 VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ.....	44
6.1 VÝSTUPY Z HYPOTÉZ.....	49
6.2 VYHODNOCOVÁNÍ DOTAZNÍKU.....	50
7 SHRUTÍ VÝZKUMU (ZÁVĚR PRAKTICKÉ ČÁSTI).....	51
8 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	52
9 ZÁVĚR BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	53
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	55
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	57
SEZNAM GRAFŮ	58
SEZNAM TABULEK.....	60
SEZNAM PŘÍLOH.....	62

ÚVOD

V naší bakalářské práci jsme se zabývali projevy rizikového chování, které nese název netolismus. Toto téma jsme vybrali, protože si myslíme, že v dnešním digitálním světě je tato závislost stále častější. Dalším důvodem pro výběr tématu je zjištění, že netolismus ještě není v České republice dostatečně rozpracován.

První stupeň základní školy jsme volili, protože si myslíme, že na prvním stupni jsou žáci ovlivněni také vrstevníky, kteří je mohou manipulovat k využívání elektronických zařízení.

Teoretická část nám přibližuje pojem netolismus a pojmy, které jsou k němu velmi blízké jako například závislosti. V teoretické části také zaznamenáváme podobnosti od jiných autorů. Pro náš výzkum jsme zvolili metodu kvantitativní a pomocí dotazníku bychom chtěli zjistit, zda jsou projevy netolismu u žáků již patrné či nikoli. Zajímá nás, co žáci preferují, zda by volili raději osobní kontakt s přáteli či využijí daný čas trávením na elektronických zařízeních. Dříve tomu bylo tak, že nebylo elektrických zařízení a žáci chodívali ven a hráli hry. Dnešní jednadvacáté století má jiné priority a už není vidět tolik dětí pobíhat po ulici jako dřív. V dnešním světě hraje prim elektronika a kdo ji nemá je prostě „out.“

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 K TEORETICKÝM VÝCHODISKŮM A ZÁKLADNÍM POJMŮM

První část bakalářské práce věnujeme autorům, kteří se zabývají netolismem či podobnou tematikou. Danou tematikou se zabývají spíše zahraniční autoři, například Livingston, Young, ale i v České republice se tomuto fenoménu několik autorů věnuje, například Benkovič. Podobnou tematikou, což jsou závislosti, kterými se zabývá převážně Nešpor, který tuto látku velmi vhodně zpracovává, a proto jsme z něj čerpali spoustu informací k teoretické části závislosti jako fenomén dnešní doby. Jejich odborná literatura byla podkladem pro naši teoretickou část.

Proběhlo také u nás několik výzkumů na podobné téma, ale výzkumným vzorcem zde byli žáci druhého stupně základní školy, kde si žáci uvědomovali negativa využívání elektronických zařízení.

Dále také v této kapitole sepisujeme důležité pojmy pro danou problematiku, které máme vysvětleny níže v podkapitole k základním pojmům. Tyto definice jsme čerpali z odborné literatury.

1.1 Stav zkoumaného tématu v literatuře a dokumentech

Hlavní otázkou tohoto tématu je, co vlastně vede jedince k nadbytečnému užívání elektronických zařízení. Dle Benkoviče jde o to, že nadměrné využívání zařízení redukuje napětí, může vyvolávat pocit vzrušení a také emočně podporuje sociálně introvertované, neatraktivní a zakomplexované jedince. Internet takovým jedincům poskytuje virtuální prostor, kde můžou uvolňovat své touhy a názory často i anonymně (Benovič, 2007, s. 263-266).

Dle Nešpora (2018) Z číselného kódování vyplývá, že závislost na internetu, práci či patologickém hráčství ani požívání projímadel nepatří mezi závislosti v pravém slova smyslu. Avšak uvedené druhy návykového chování mají se závislostmi mnoho společného.

Kimberly Young (2004) zabývající se netolismem jej rozděluje na pět druhů. Jako první druh pojmenovala jako závislost na virtuální sexualitě, dále závislost na virtuálních vztazích, třetím druhem jsou internetové kompulze, čtvrtý druh je pojmenován přetížení informacemi a jako poslední druh je závislost na počítači či mobilním telefonu.

Psychologové Beard a Wolf (2001) definují závislost on-line jako využívání internetu, které s sebou přináší do života člověka sociální, psychologické, školní či pracovní souborů.

Jinou definici online závislostí definují Shapira, Goldsmith, Keck, Khosla & McElroy (2000): „jako neschopnost člověka mít kontrolu nad vlastním užíváním internetu, jako kompulzivní nadužívání internetu a náladové chování nebo podrážděnost v důsledku nemožnosti jeho užívání.“

1.2 Vztah tématu k sociální pedagogice

Myslíme si, že bakalářská práce má blízký vztah k sociální pedagogice již z důvodu, že se týká novodobé závislosti zvané netolismus u žáků prvního stupně základní školy. Jde o to, že si myslíme, že dané téma je velmi aktuální a není ještě dostatečně zpracováno. Netolismus je projevem rizikového chování, které spadá do závislostí. Jde o nový typ závislostí, které ještě není definováno v MKN10, má však podobné projevy jako látkové závislosti. Předpokládáme, že žáci ve škole jsou ovlivněni vrstevníky a proto nás zajímá, jestli jsou už i u tak mladých žáků projevy fenoménu netolismus.

1.3 K základním pojmům

Netolismus je označení pro závislost (či závislostní chování nebo závislost na procesu) na virtuálních drogách. Mezi virtuální drogy patří například sociální sítě, internetové služby, videa, smartphony, televize, počítače, notebooky, tablety nebo také počítačové hry (MŠMT: Metodické dokumenty, © 2013 – 2018).

Pod syndromem závislosti chápeme skupinu behaviorálních, fyziologických a kognitivních jevů, u nichž je užívání nějaké látky u určitého jedince mnohem větší před netypickým chováním, které předtím nedával najevo a nebylo pro něj vlastní, upřednostňuje před jeho jinak typickým chováním. Hlavním charakterem, který popisuje syndrom závislosti je touha brát nějakou látku, tyto látky však mohou být i lékařsky předepsány. Po léčbě může u jedince dojít k recidivě, která má však rychlejší průběh a rychleji tak dojde ke znovuobjevení rysů syndromu (Nešpor, 2018, s. 18).

On-line komunikace je způsob, kterým sdílíme informace. Stává se sám o sobě sdělením, což nejlépe vyjádřil McLuhan (2000) tvrzením, dle něj médium samo o sobě představuje určitou zprávu. Používání nového média má podle McLuhana větší sociální a psychologické dopady než samotný obsah zprávy. Především tedy ve virtuálním světě, který je neustálým prostředím, kde se pořád objevují nové možnosti, jak lze zprávu sdělovat. Jestliže se nyní zabýváme internetovým sdělováním zpráv, jde pouze o internet této doby, což je počátkem

nového tisíciletí, avšak současný technický vývoj může velkou část těchto výroků a myšlenek velmi rychle vyvrátit (Šmahel, 2003, s. 101).

Definice synchronní komunikace může znít tak, že komunikující musí mít přístup k internetu a být na něm připojeni ve stejnou dobu – komunikují ve stejný čas. Pomocí internetu se zpráva, kterou sdílíme s druhou osobou, ihned zobrazí na obrazovce a ona tak může rychleji a snadněji odpovědět. Jde tedy o on-line komunikaci například chaty a skupiny.

Asynchronní komunikace je stav, kdy je jeden z komunikujících nepřítomen (není připojen k internetu), může si však zprávu vyzvednout po připojení. Příkladem asynchronní komunikace je e-mail, webové blogy, ICQ atp. (Šmahel, 2003, s. 102).

2 ZÁVISLOST JAKO FENOMÉN DNEŠNÍ DOBY

Závislost jako pojem definujeme nejčastěji dle definice závislosti dle 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí.

Jde tedy o skupinu behaviorálních, kognitivních a fyziologických jevů, u nichž je užívání nějaké látky u určitého jedince mnohem větší před netypickým chováním, které předtím nedával najevo a nebylo pro něj vlastní, upřednostňuje před jeho jinak typickým chováním. Hlavním charakterem, který popisuje syndrom závislosti je touha brát nějakou látku, tyto látky však mohou být i lékařsky předepsány). Po léčbě může u jedince dojít k recidivě, která má však rychlejší průběh a rychleji tak dojde ke znovuoobjevení rysů syndromu (Nešpor, 2018, s. 18).

Závislost nelze oddělit od našich životů, všichni jsme do jisté míry a určitou intenzitou závislí. Toto tvrzení však také neznamená, že bychom si těchto závislostí byli vědomi (Pokorný, 2002, s. 13).

Závislost však můžeme definovat až tehdy, jestliže dojde ke třem jevům během jednoho roku:

- 1) Pocit velmi silné touhy po dané látce.
- 2) Problémy se sebeovládáním v případě používání látky.
- 3) Fyzický či tělesný odvykací stav. Jde o dobu, kdy je látka užívána za účelem zmenšení příznaků vyvolaných předchozím užíváním látky. Ke zmírnění odvykacího stavu lze využít příbuzné látky, které mají podobné účinky, jako látka u které chce jedinec zmenšit příznaky.
- 4) Jedinec toleruje účinky látky - má potřebu zvýšení dávek za účelem, aby dosáhl stavu, pro který mu předtím stačily dávky nižší.
- 5) Jedinec ztrácí zájmy o věci, které mu předtím činily potěšení.
- 6) Přesto, že má jedinec zjevné negativní účinky, pokračuje v užívání látky.

Závislostní syndrom tedy může být přítomen třeba jen pro určitou látku (jako je tabák, alkohol, diazepam) nebo skupinu látek (opiáty) nebo širší řadu látek (Nešpor, 2018, s. 18)

2.1 Číselné kódování

Na místo před desetinnou tečku se doplňuje příslušná návyková látka, takže jednotlivé druhy závislostí se kódují následovně.

F10.2 Závislost na alkoholu

F11.2 Závislost na opiátech (např. heroin)

F12.2 Závislost na kanabionoidech

F13.2 Závislost na sedativech nebo hypnoticích (tlumivých lécích)

F14.2 Závislost na kokainu

F15.2 závislost na jiných stimulancích včetně kofeinu a pervitinu

F16.2 Závislost na halucinogenech (např. MDMA čili slangově „extázi“)

F17.2 Závislost na tabáku

F18.2 Závislost na organických rozpouštědlech

F19.2 závislost na několika látkách nebo jiných psychoaktivních látkách

Z číselného kódování tedy vyplývá, že závislost na internetu, práci či patologickém hráčství ani požívání projímadel nepatří mezi závislosti v pravém slova smyslu. Avšak uvedené druhy návykového chování mají se závislostmi mnoho společného (Nešpor, 2018, s. 19-20).

2.2 Znaky závislostí

1. Silná touha nebo pocit puzení užívat látku (bažení, anglicky craving).

Již v roce 1955, kdy se komise odborníků Světové zdravotnické organizace dohodla na definici cravingu tak, že jde o touhu pocítování účinků psychoaktivní látky, s níž měl již jedinec zkušenosti. Ve stejné době se objevuje názor, že craving se při odvykání liší při delší abstinenci. Později se však ukázalo, že druhy cravingu se projevují odlišně v mozku.

Projevy cravingu:

- Lze jej vyvolat podněty, jsou to zevní spouštěče (rizikové prostředí) a vnitřní spouštěče (únava, pocit nudy).
- Motivuje k danému jednání (například horší sebekontrola).
- Zhoršuje se paměť a schopnost rozhodování.
- Zhoršuje se postřeh (závažné v dopravě).
- Zvýšení tepové frekvence krevního tlaku.

Změny uvedené v projevech se často kryjí s příznaky stresu. Craving také zhoršuje duševní schopnost, dále také schopnost se správně rozhodovat (Nešpor, 2018, s. 21 – 22).

2. Zhoršené sebevládní

Tento uvedený znak souvisí úzce s předchozím cravingem, ale není s ním shodný.

Vztah mezi cravingem a zhoršeným sebevládním:

- Spouštěč (prostředí) vyvolá craving a to může zhoršit sebevládní.
- Jelikož spouštěč vyvolává craving, tak to jedinec za chvíli začne brát na lehkou váhu a spouštěče podceňuje, což je z dlouhodobého hlediska horší pro sebevládní, které se zhoršuje.
- Když spouštěč vyvolá craving, ale jedinec jej dokáže zvládnout, je to pro něj varování a příště se bude snažit spouštěčům vyhýbat, tím se pak jeho sebevládní může zlepšovat (Nešpor, 2018, s. 23-24).

3. Somatický (tělesný) odvykací stav

Pro potvrzení stavu odvykání musí být splněna následující kritéria:

- Vysazení před nedávnou dobou nebo redukování látky po opakovaném či dlouhodobém užívání.
- Jestliže jsou příznaky shodné s odvykacím chováním.
- Jestliže nejsou příznaky vysvětlitelné fyzickým onemocněním, které není závislé na užívání látky a jestliže nejsou lépe vysvětlené psychickou či behaviorální poruchou.

Diagnostická kritéria pro odvykací symptomy:

- Alkohol – bolest hlavy, vysoký krevní tlak, zvracení, nespavost.
- Opiáty – slzení, výtok z nosu, husí kůže, křeče v břiše, nevolnost, bolesti svalů.
- Kanabis – zde může stav trvat klidně i sedm dní, pak se začne projevovat úzkost, podráždění, svalová slabost.
- Sedativa a hypnotika – bolesti hlavy, insomnie, paranoidní představy, pocit nemoci.
- Kokain a jiná stimulace – nepříjemné sny, zvýšení chutě k jídlu, neklid, nespavost (Nešpor, 2018, s. 26-27).

4. Růst tolerance

U tolerance jsou projevy takové, že je potřeba zvýšení dávek látky, pokud stejné dávky mají nižší účinek. Vznik tolerance není úplně jasný.

Kdy nastane u jedince pokles tolerance:

- Při vzniku tolerance se mohou uplatňovat i psychologické vlivy. Například tolerance vůči heroinu může poklesnout v neznámém prostředí (cesta do ciziny) → důsledky: otrava.
- Tolerance klesá z důvodu předchozí abstinence.
- U závislých na alkoholu také klesá tolerance v pokročilejším stádiu závislosti nebo když je vyšší věk.
- Z důvodu některých onemocnění může také dojít k poklesu tolerance (Nešpor, 2018, s. 28-30).

5. Zanedbávání jiných potěšení nebo zájmů

Dle Nešpora (2018, s. 31) zní definice zanedbávání následovně: „*zanedbávání jiných potěšení nebo zájmů ve prospěch užívané psychoaktivní látky a zvýšené množství času vynaloženého k získání nebo užívání látky nebo zotavení se jejího účinku.*“

6. Pokračování v užívání i přes jasný důkaz škodlivých důsledků

Aby mohl být tento příznak diagnosticky validní, musel by pacient být informován o škodlivých následcích.

Dle Pokorného a kol. (2002) můžeme závislosti dělit drogové a nedrogové.

3 PROJEVY NETOLISMU A JEHO PREVENCE

Netolismus je pojem, který označuje závislost (závislost na procesu si závislostní chování) na virtuálních drogách. Mezi tyto drogy patří sociální sítě, internetové služby, počítačové hry, smartphony televize atp.

Legislativně tento pojem není ukotven. Netolismus není ani definován v rámci Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN10). Sdělení se tedy spíše týká obecných pravidel zajištění bezpečí a zdravého vývoje žáka ve škole. Ve všech případech se dá kontaktovat rodiče či zákonného zástupce (MŠMT: Metodické dokumenty, © 2013 – 2018).

3.1 Rizika spojená s netolismem

Rizika pojící se k netolismu se dělí do dvou hlavních skupin dle pohybového aparátu a vizuálního systému. Tyto projevy se začnou objevovat po delším čase, kdy je jedinec již postihnut netolismem. Další problematikou je problematika RSI (Repetiton Strain Injury), tyto problémy vyvolávají opakované pohyby při práci na zařízeních. Pro tyto problémy je typickým znakem bolestivost, jde o záněty obalů šlach, zánět šlach, záněty nekloubních výčnělků. U sedavé práce či sedavého způsobu života může dojít i k obezitě, cukrovce či srdečním onemocněním. Může dojít i k epilepsii. Dále vznikají rizika v oblasti sociální a psychologické.

Tělesná rizika:

- Bolesti ramen.
- Bolesti bederní páteře.
- Bolesti šíje.
- Bolesti zápěstí i drobných kloubů (například na prstech).

Vizuální rizika:

- Bolesti očí.
- Pálení či slzení očí.
- Začnou se vyskytovat tiky.
- Jedinec vidí skvrny před očima.
- Má zarudlá oční víčka.
- Mohou přijít i problémy se zaostřováním pohledu.

Sociální a psychologická rizika:

- Nepravidelnost jídla.
- Nedostatek spánku.
- Zhoršení vztahů s rodinou, partnerem, přáteli.
- Zhoršení školního prospěchu, někdy i pracovních výsledků.
- Poruchy paměti.
- Předpokládá se agresivita, šikana (MŠMT: Metodické dokumenty, © 2013 – 2018).

3.2 Východiska

K pochopení podstaty netolismu je důležité si uvědomit, jaké potřeby dítě či dospělý upokojuje právě hraním on-line her. Jako východisko nám může posloužit hierarchie lidských potřeb amerického psychologa Abrahama Maslowa.

Obrázek č. 1 – Maslowova pyramida potřeb

Je jasné, že nynější různé formy nových komunikačních a informačních technologií, internetové služby, zde patří i on-line hry, umožňují také uspokojování téměř všech uvedených lidských potřeb. Mluvíme-li o fyziologických potřebách, kdy je jejich naplnění prostřednictvím internetu z principu nemožné, vzniká tzv. flow fenomén. Tento jev je popisován jako „vtažení“ do hry, které je podobné transu, které umožňuje hráčům dané potřeby dlouhodobě potlačovat či oddalovat. V jiných případech už mohou být možnosti

naplňování potřeb docela viditelné. Jistota a bezpečí bývá zajištěna pravidly hry a také je zde možnost, pokud se nám ve hře nedaří lze hru opakovat a tak lze dosáhnout vítězství.

Sounáležitost, přijetí, úcta a uznání jsou naplňovány především prostřednictvím on-line her pro více hráčů MMORPG (Massive(ly)-Multiplayer Online Role-Playing Game), užíváním sociálních sítí a komunikačních zařízení. Jejich prostřednictvím vzniká komunita lidí setkávajících se pouze ve virtuálním prostředí, která je u svých členů schopna tyto potřeby naplňovat.

Zde uvedené potřeby lze také uspokojit i v běžném světě, ne jen ve virtuálním a většina lidí o uspokojení těchto potřeb přirozeně usiluje. Jak tedy bylo zmíněno výše, rizikové není vlastní uspokojování potřeb, ale způsoby, kterými je to prováděno (MŠMT: Metodické dokumenty, © 2013 – 2018).

3.3 Příznaky netolismu

K prvotním příznakům netolismu patří pocit prázdnoty ve chvíli, kdy člověk není u zařízení.

Dalšími příznaky jsou:

- Ztráta kontroly nad časem stráveným u zařízení.
- Jedinec vstává ráno brzy, aby mohl jít využívat zařízení nebo naopak je na zařízení dlouho do noci.
- Jedinec je často nervózní a neklidný (například pokud delší dobu na zařízení nebyl nebo má zakázáno zařízení využívat).
- U jedince se zvětšuje čas pro potřebu uspokojení, který mu dává čas na zařízeních.
- Může dojít k narušení vztahů v rodině i s vrstevníky.
- Jedinec zanedbává školu na úkor trávení času na zařízeních → důsledky: zhoršení školních výsledků (MŠMT: Metodické dokumenty, © 2013 – 2018).

Dle Griffithse (2009) netolismus obsahuje šest komponentů závislosti. Prvním je význačnost, druhou jsou změny nálady, třetím komponentem je tolerance, čtvrtým pak odvykací symptomy, pátý v pořadí je komponent relaps a posledním je konflikt.

3.4 Rizikové a protektivní faktory

Dle Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy můžeme rizikové a protektivní faktory členit do následující tabulky, která vše shrnuje do podstatných bodů, které nám jasně ukazují rizikové, ale i protektivní faktory.

Tabulka č. 1 – Dle MŠMT (MŠMT: Metodické dokumenty, © 2013 – 2018).

Doména	Rizikové faktory	Protektivní faktory
Osobnost.	Rizikové chování či poruchy chování.	Musí se včas diagnostikovat, intervence musí být přizpůsobena jedinci. Musí se posílit kontrolní mechanismy. Musíme podporovat rodinné vazby.
Rodina.	Rodiče nedostatečně kontrolují dítě.	Potřeba zapojit i širší rodinu.
Komunita, škola.	Pokud je nedostatek nabí- dek nebo pro rodinu nejsou dostupné jiné činnosti pro trávení volného času.	Měli bychom podporovat rozšíření volnočasových aktivit, co se týče místa bydliště, ale i školy.
Osobnost.	Dítě může být uzavřené, cítit se nekomfortně. Také může trpět úzkostmi či depresemi.	Měli bychom podporovat růst sebevědomí, taktéž bychom měli respektovat odlišnosti jedinců.

3.5 Síť partnerů, spolupráce v komunitě, kraji

Důležité pro možnost poskytnutí pomoci je vytvoření důvěryhodného vztahu mezi školou a rodiči či zákonným zástupcem žáka. Tato vzájemná spolupráce má za cíl poskytovat podporu dítěti, toto je základní podmínkou pro začátek intervence.

Samostatná odborná pomoc tak může být úkolem organizací a institucí, jejichž databázi vytváří a pravidelně obnovuje krajský školní metodik prevence pro příslušný region. Jeho prostřednictvím je daná databáze k dispozici školním metodikům prevence územně příslušných škol.

Všeobecně se dá říci, že odbornou pomoc v oblasti netolismu mohou v každém daném kraji poskytovat pedagogicko-psychologické poradny, také střediska výchovné péče, rovněž odborná zdravotnická zařízení či nestátní neziskové organizace, které jsou orientovány na problematiku netolismu. Kromě těchto příslušných institucí v daném kraji lze získat informace a pomoc také prostřednictvím internetových portálů:

- <http://www.saferinternet.cz/>.
- <http://www.e-bezpeci.cz/>.
- <http://www.nebudobet.cz/>.

3.6 Děti online

V dnešní době jsou děti čím dál více obkloповány elektronikou, jako jsou počítače, notebooky, tablety, mobilní telefony, televize a jiná zařízení. Dnešní děti jsou do digitálního světa narozeny, tím pádem neví, jak to chodívalo dříve, například za dob našich rodičů či prarodičů, kteří elektronická zařízení neměli k dispozici. Tato doba se proto potýká s problémy, jako je neustálé připojování k Wi-Fi či internetu (Ševčíková, 2014, s. 19).

Dnešní děti využívají elektronická zařízení nejen k potřebě internetu, ale pro hraní her, zábavu, navštěvování sociálních sítí z důvodu potřeby komunikace s ostatními. Dnešní zařízení procházejí neustálými změnami. Mají čím dál více aplikací, které jsou veřejně k dispozici. Z elektronických zařízení se tedy stává primární činitel pro kontakt a spojení mezi lidmi navzájem. Dříve tomu tak nebyvalo, děti trávily čas venku a pro domluvu nepotřebovaly elektronická zařízení, stačilo si říci čas a místo (Ševčíková, 2014, s. 19-20).

Dle klasifikace on-line rizik pro dětské uživatele internetu je prvním typem rizika komerce, kde je dítě příjemcem pomocí reklamy, spamu, nabádání k poskytování podpory, díky tomu se dítě stává jak účastníkem, který získává a uchovává osobní údaje, tak je i možným pachatelem, který může porušovat zákon nelegálním stahováním, hackováním a gamblerstvím. Dalším typem rizika je násilí, kde se dítě může stát obětí kyberšikany,

on-line obtěžování či pronásledování, ale stejně tak může být dítě v této oblasti i pachatelem. Jako další typ je zde uváděna sexualita, jelikož se pomocí internetu šíří pornografie a jiný sexuální obsah, který je kolikrát i dítěti k dispozici, dítě se tak zde může setkávat s neznámými lidmi z internetu a hrozí mu sexuální zneužití. Dítě jako pachatel také může vytvářet a nahrávat pornografické materiály a rodiče o tom nemusí ani vědět. Posledním typem rizika jsou hodnoty, které v internetovém světě mohou obsahovat rasistické a jiné zkreslující informace či rady (například nabádání k využívání drog), dítě se tak může začít sebepoškozovat, může s ním být manipulováno ze strany druhých lidí, ale i dítě samo může poskytovat zavádějící rady či informace týkající se například hubnutí a jiných podobných věcí (Livingston, S., Haddon, L., 2009, s. 9)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 CHARAKTERISTIKA PRAKTICKÉ ČÁSTI PRÁCE

V praktické části bychom chtěli navázat na teoretickou část bakalářské práce, ve které se zabýváme netolismem a jeho projevy u žáků prvního stupně základní školy.

Praktická část naší práce byla provedena metodou kvantitativního výzkumu. Pro tento výzkum jsme zvolili metodu dotazníku. Dotazník je výzkumný nástroj, který má za cíl získat informace pomocí písemných dat od mnoha respondentů (Průcha, 2014, s. 114). Dotazník byl přizpůsoben dle našeho názoru žákům 3. až 5. tříd, proto jsme do dotazníku vkládali obrázky a barevné efekty, dále jsme se snažili využít, co nejméně odborných výrazů, aby žákům nepřišel dotazník nudný a zdlouhavý. Vyloučili jsme žáky 1. a 2. třídy, protože jsme uznali za vhodné, že tyto děti nemusí být ještě samy schopny číst či psát.

Před oficiálním rozdáváním dotazníku do školy jsme provedli pilotáž, která nám pomohla dotazník ještě poupravit, dle toho, co jsme si mysleli, že bylo pro žáky náročné či nepochopené. Dotazování se zúčastnilo 140 respondentů na základní škole ve Zlínském kraji a to na základní škole v Luhačovicích. Vrátilo se nám však 128 dotazníků, které byly správně a plně vyplněny a 12 dotazníků, které vyplněny nebyly či byly vyplněny chybně.

Využili jsme dostupného sběru dat a také angažovanosti ředitele základní školy, kterého tento výzkum velmi zaujal. Především jsme se snažili zjistit, zda jsou i u tak mladých žáků projevy netolismu pomocí položek v dotazníku například, jak tráví svůj volný čas či názorné vžití do různých situací nebo znalost internetových zkratk a jejich využívání.

Hlavním cílem našeho výzkumu bylo zjistit, zda se u žáků prvního stupně projevují příznaky netolismu. Dále bychom chtěli porovnat rozdíly v projevech u dívek a chlapců, jestli se příznaky či projevy liší nebo nikoliv. Doufáme, že pomocí vytvořených dotazníků, které byly správně a plnohodnotně vyplněny budeme moci tento cíl zjistit a také porovnat projevy u dívek a chlapců.

4.1 Vymezení výzkumného cíle

V naší bakalářské práci je hlavním cílem zjistit, jaké jsou projevy ohrožení netolismem u žáků prvního stupně základní školy.

Dílčí výzkumné cíle

1. Zjistit, v jaké míře žáci prvního stupně využívají elektronická zařízení, jako jsou například smartphony, tablety, notebooky a PC.
2. Zjistit, jak tato zařízení žáci využívají.
3. Zjistit, jak žáci tráví svůj volný čas.
4. Zjistit, která z těchto elektronických zařízení využívají žáci nejvíce.
5. Zjistit, jak často využívají žáci elektronických zařízení.

4.2 Hlavní výzkumná otázka

V rámci našeho výzkumu si klademe, jako hlavní výzkumnou otázku, jaké jsou projevy ohrožení netolismem u žáků prvního stupně základní školy.

Dílčí výzkumné otázky

VO1: Jaká je míra využívání elektronických zařízení u žáků prvního stupně?

VO2: Jak tato zařízení žáci využívají?

VO3: Jak žáci tráví svůj volný čas?

VO4: Která z těchto elektronických zařízení využívají žáci nejvíce?

VO5: Jak často využívají žáci elektronických zařízení?

4.3 Formulování hypotéz

Ve výzkumu nás zajímalo, zda jsou žáci prvního stupně ohroženi rizikem netolismu. Tato rizika sledujeme ve třech konkrétních položkách dotazníku (položka dotazníku č. 11, 12, 15).

Jedná se o tato rizika ohrožení:

Riziko č. 1 neplnění školních povinností kvůli času strávenému na zařízeních.

Riziko č. 2 Neuposlechnutí výzvy rodičů kvůli činnosti na zařízeních.

Riziko č. 3: Upřednostnění zařízení před možností osobního kontaktu s kamarádem.

Na základě těchto sledovaných rizik jsme vytvořili následující hypotézy.

Hypotéza 1: V rámci rizika č. 1 jsou dívky a chlapci ohroženi stejně.

Hypotéza 2: V rámci rizika č. 2 jsou dívky a chlapci ohroženi stejně.

Hypotéza 3: V rámci rizika č. 3 jsou dívky a chlapci ohroženi stejně.

4.4 Výzkumný soubor

V naší bakalářské práci byli výzkumným souborem žáci prvního stupně základní školy ve Zlínském kraji – Luhačovice. Byli to žáci ve věku 8 – 11 let, což je 3. až 5. třída prvního stupně základní školy, což nám ukázalo dotazníkové šetření.

4.5 Metoda sběru dat

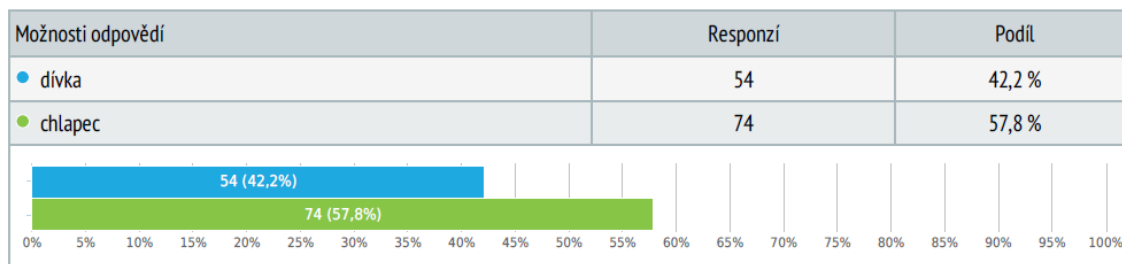
Pro naše šetření v bakalářské práci jsme vybrali formu dotazníku jako nejvhodnější pro náš účel kvantitativního výzkumu. Položky v dotazníku jsme přizpůsobili žákům prvního stupně tak, že jsme do dotazníku přidali obrázky a barevné internetové zkratky, aby je žáci mohli spojováním přiřadit ke správnému slovu, které zkratky vyjadřovalo. Dále jsme po domluvě s ředitelem školy a pedagogy na základní škole dotazník udělali kratší a stáhli jej na 15 položek, protože by to žáky nemuselo bavit a dotazníky by nedokončili. V dotazníku bylo naší prioritou zjistit, zda se u žáků projevují příznaky netolismu. Přestože je náš výzkum zaměřen na žáky prvního stupně, rozhodli jsme se, že vynecháme žáky 1. a 2. třídy, protože předpokládáme, že tito žáci nemusí být tak zdatní ve čtení a psaní a proto by pro ně vyplňování dotazníku mohlo být náročné, přestože dotazníky s žáky vyplňovali pedagogové a sám pan ředitel.

5 ZPRACOVÁNÍ ZÍSKANÝCH DAT

K položce č. 1 z dotazníku: Jsem...

- a) Dívka.
- b) Chlapec.

Tabulka č. 2 – Genderové rozdělení

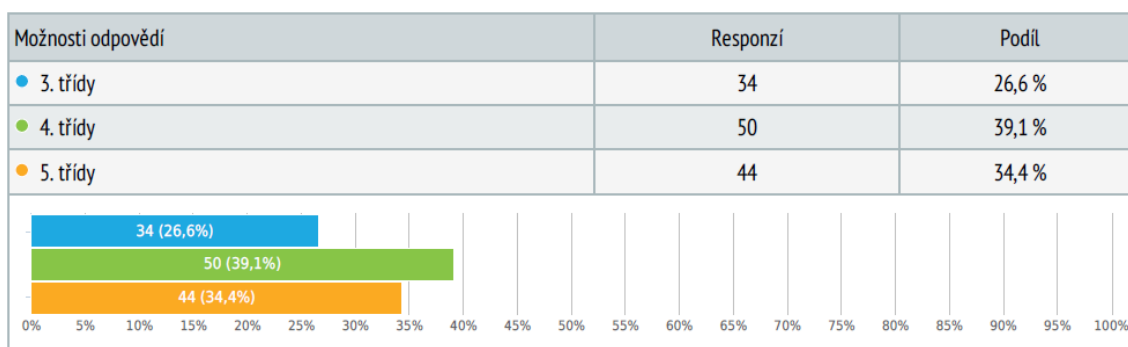

Dle genderu byli respondenti složeni z 42,2% dívky, kterých bylo 54 a z 57,8% chlapci, kterých bylo 74. Celkem tedy 128 respondentů.

K položce č. 2 z dotazníku: Chodím do ..

- a) 3. třídy.
- b) 4. třídy.
- c) 5. třídy.

Tabulka č. 3 - Rozdělení do tříd.

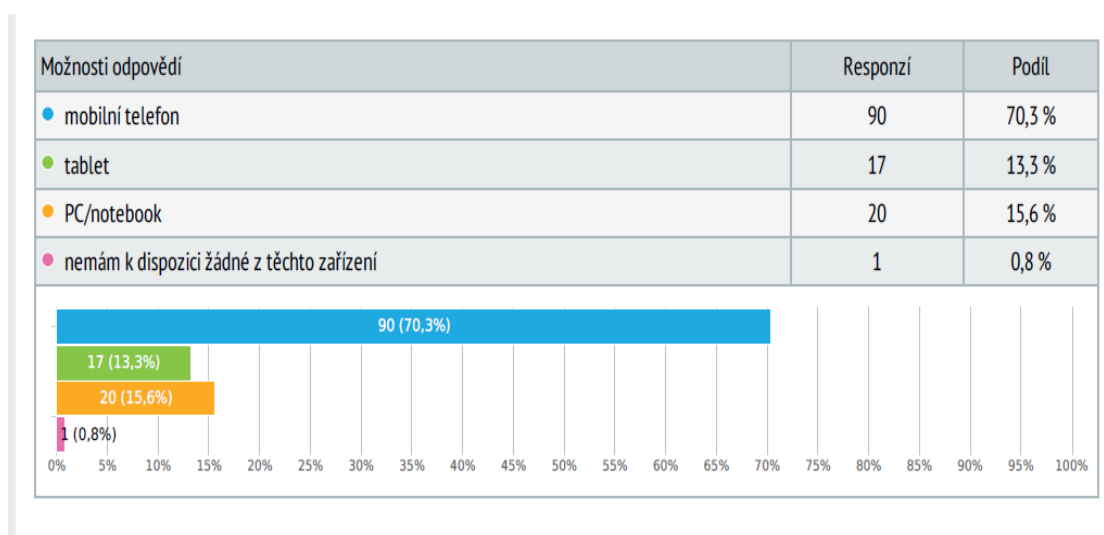

Výzkumu se účastnili žáci prvního stupně na základní škole v Luhačovicích ve Zlínském kraji. Zúčastnili se žáci 3. třídy a to z 26,6%, což je 34 respondentů, dále žáci 4. třídy a to z 39,1%, kde je 50 respondentů, dotazníku se zúčastnili také žáci 5. tříd a to z 34,4%, což je 44 respondentů. Celkem se tedy šetření zúčastnilo 128 žáků prvního stupně.

K položce č. 3: Které z těchto zařízení využíváš nejčastěji?

- a) Mobilní telefon.
- b) Tablet.
- c) PC/ notebook.
- d) Nemám k dispozici žádné z těchto zařízení.

Tabulka č. 4 – které zařízení žáci využívají nejčastěji?

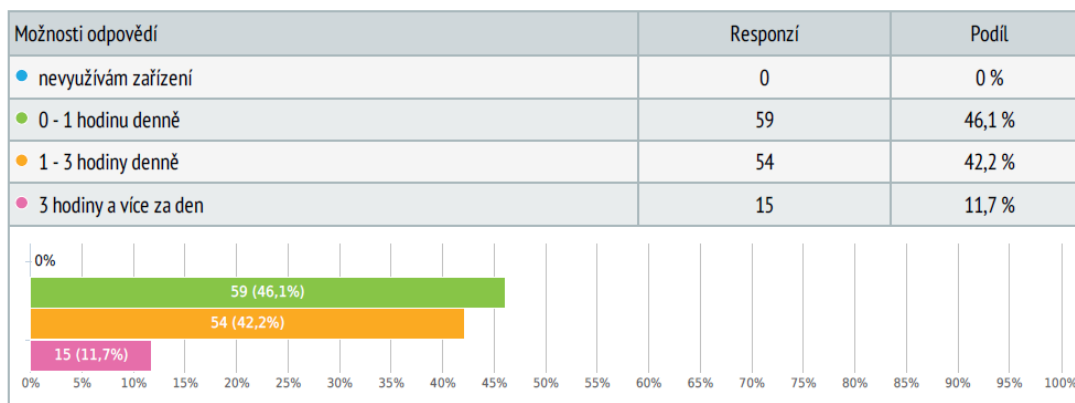
K VO3: Jaké z těchto elektronických zařízení využívají žáci nejvíce?

Z dotazníkového šetření jsme zjistili, že žáci nejvíce využívají mobilní telefon a to z 70,3%, což je 90 žáků z celkového počtu 128 respondentů. Jako další se umístilo využívání počítače nebo notebooku a to 15,6%, který dostal 20 hlasů. Dalším v pořadí je využívání tabletu z 13,3%, kde pro něj hlasovalo 17 žáků. Ovšem pouze 0,8% vybralo možnost, že nemají ani jedno ze zařízení k dispozici, což je pouze 1 žák ze všech 128 respondentů.

K položce č. 4: Dokážeš odhadnout, kolik času na těchto zařízeních trávíš?

- a) Nevyužívám zařízení.
- b) 0-1 hodinu denně.
- c) 1-3 hodiny denně.
- d) 3 hodiny a více za den.

Tabulka č. 5 – Kolik času tráví žáci na těchto zařízeních?

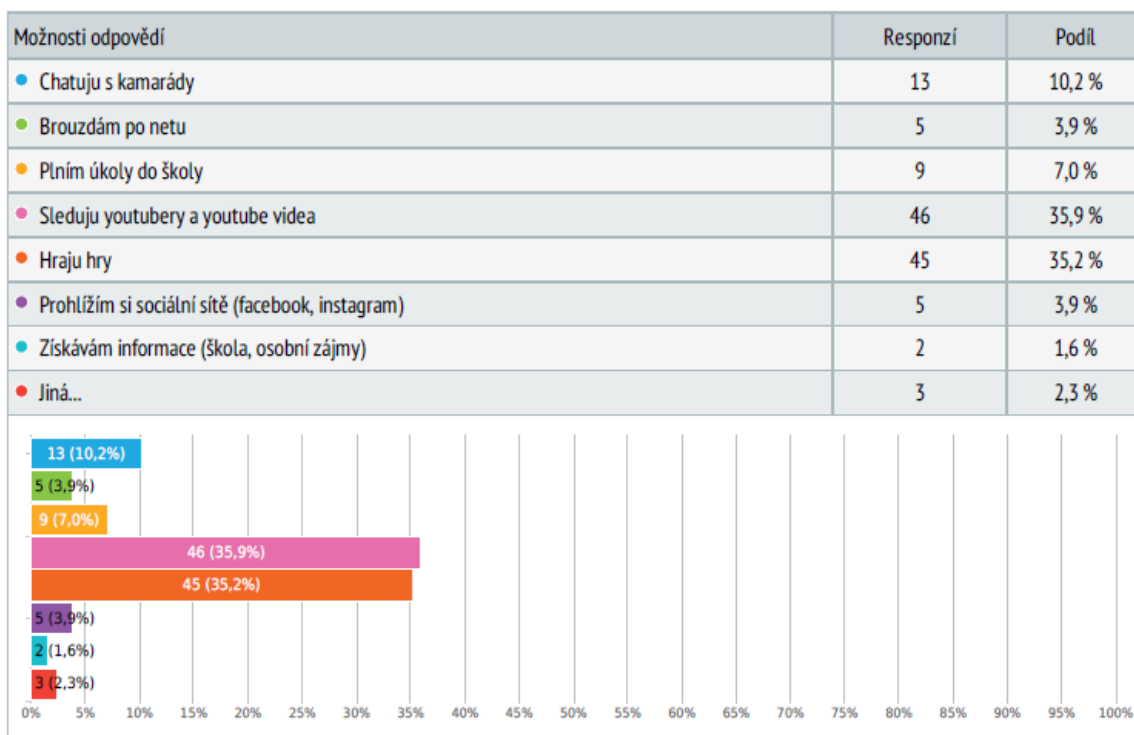
VO5: Jak často žáci využívají elektronických zařízení?

Z dotazníkového šetření jsme zjistili, že žáci nejvíce volili možnost 0-1 hodinu denně a to z 46,1%, tuto možnost tedy zvolilo 59 žáků. Další nejvíce využívaná možnost byla 1-3 hodiny denně, tuto možnost volilo 42,2%, které nám dávají počet 54 žáků. Třetí využívanou možností byla volba 3 hodiny a více, pro kterou hlasovalo 11,7%, což je 15 žáků. Udivující však je, že možnost „nevyužívám zařízení“ nedostala žádný hlas, přestože u předchozí otázky jeden z žáků volil možnost, že nemá k dispozici žádné z daných zařízení, avšak je možné, že žák má k dispozici jiné zařízení, které zde není uvedeno.

K položce č. 5: Co na těchto zařízeních nejčastěji děláš?

- a) Chatuju s kamarády.
- b) Brouzdám po netu.
- c) Plním úkoly do školy.
- d) Sleduju youtubery a youtube videa.
- e) Hraju hry.
- f) Prohlížím si sociální sítě (facebook, instagram).
- g) Získávám informace (škola, osobní zájem).
- h) Jiná.

Tabulka č. 6 – Co dělají žáci na zařízeních nejčastěji?

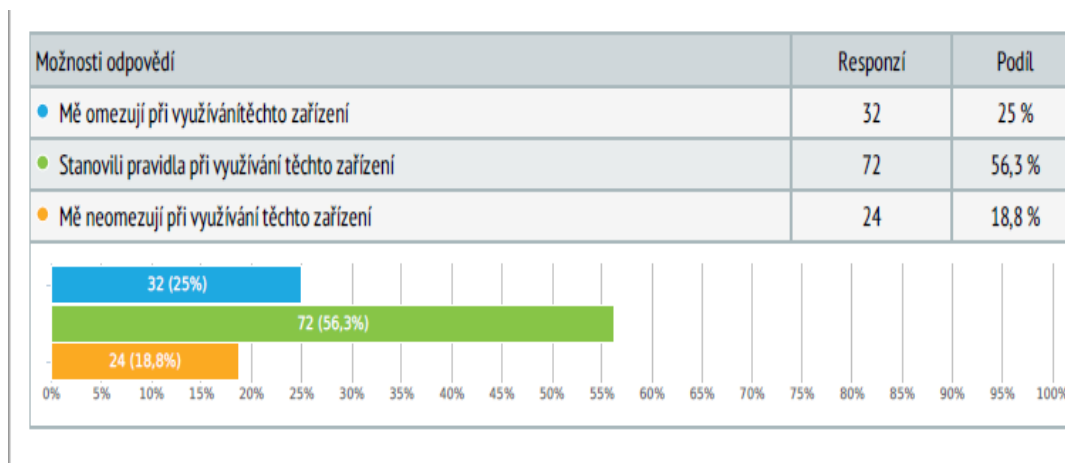
VO1: Jak tato zařízení žáci využívají?

V dotazníkovém šetření žáci nejvíce volili možnost, sleduju youtubery a youtube videa a to z 35,9% , což je 46 respondentů. Velmi podobné výsledky získala možnost, hrát hry z 35,2% a to je 45 respondentů. Jako další získala nejvíce hlasů možnost, chatovat s kamarády, pro kterou hlasovalo 10,2%, což je 13 respondentů. Dále možnost, plnit úkoly do školy, získala 7,0% a to je 9 respondentů. Možnost brouzdat po netu a prohlížet si sociální sítě, získalo stejný počet hlasů 3,9%, což nám dává 5 hlasů pro každou z těchto dvou možností. Pro možnost jiná hlasovalo 2,3%, což jsou 3 respondenti, kteří uvedli jako možnost jiná činnosti fortinte, píšu si s tetou a sbírám informace na internetu a hraju hry. Nejméně hlasů získala možnost, získávat informace, a to pouze 1,6%, což jsou pouze dva respondenti z celkového počtu 128 respondentů.

K položce č. 6: Rodiče..

- Mě omezují při využívání těchto zařízení.
- Stanovili pravidla při využívání těchto zařízení.
- Mě omezují při využívání těchto zařízení.

Tabulka č. 7 – Výrok rodiče.

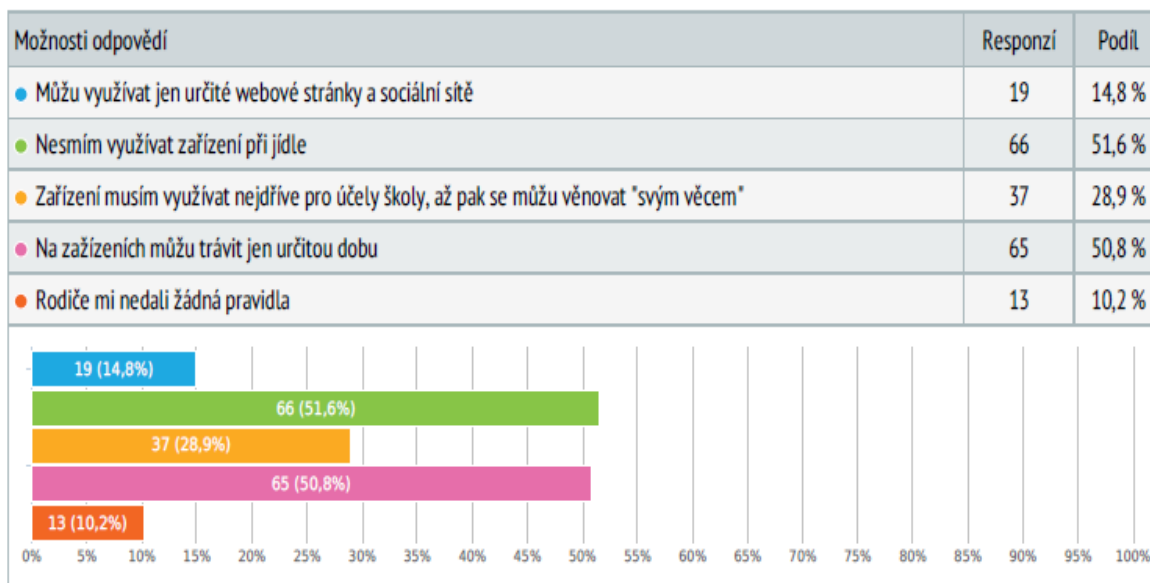

Pomocí dotazníkové položky *rodiče..* se žáci měli vžít do výroku, který je neblíže jejich domácímu prostředí. Žáci nejvíce volili možnost - rodiče stanovili pravidla při využívání těchto zařízení a to z 56,3%, respondentů volících tuto možnost je tedy 72 respondentů. Možnost - rodiče mě omezují při využívání těchto zařízení, volilo 25% respondentů, což je 32 responzí. Poslední možnost, kdy rodiče žáka neomezují při využívání, volilo 18,8%, které nám dává 24 responzí.

K položce č. 7: Pravidla, která rodiče stanovili.

- Můžu využívat jen určité webové stránky a sociální síť.
- Nesmím využívat zařízení při jídle.
- Zařízení musím využívat nejdříve pro účely školy, až pak se můžu věnovat „svým věcem.“
- Na zařízeních můžu trávit jen určitou dobu.
- Rodiče mi nedali žádná pravidla.

Tabulka č. 8: Pravidla

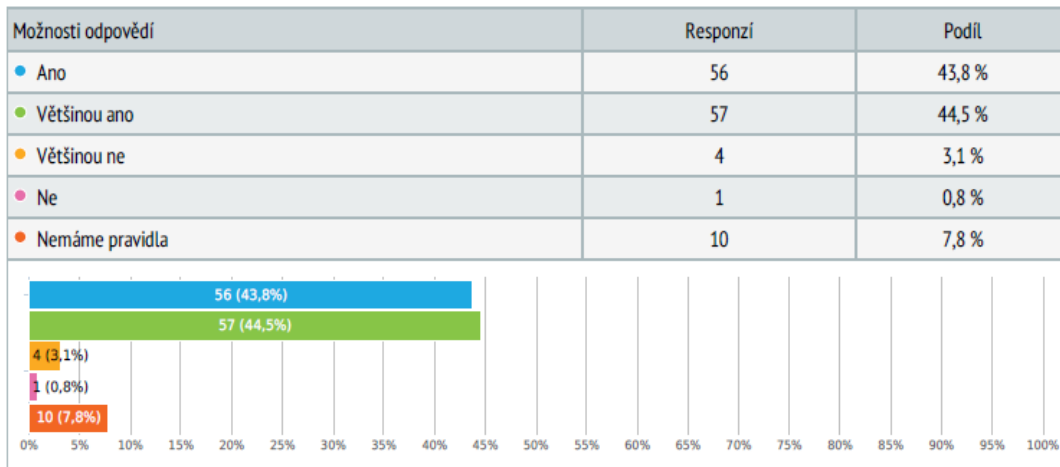
Položka č. 7 nebyla omezena pouze jednou možností, žáci jich mohli zvolit více.

U této položky získala nejvíce hlasů možnost, nesmím využívat zařízení při jídle 51,6%, které nám udává, že pro tuto možnost hlasovalo 66 respondentů. U možnosti: na zařízeních můžu trávit jen určitou dobu, hlasovalo 50,8%, které nám udává počet respondentů 65. Možnost: zařízení musím využívat nejdříve pro účely, až pak se můžu věnovat „svým věcem“, zvolilo 28,9%, což je 37 respondentů. Další možnost: můžu využívat jen určité webové stránky a sociální sítě, volilo 14,8% , což je 19 respondentů. Poslední možnost: rodiče mi nedali žádná pravidla, kterou volilo 13 respondentů, což je 10,2%.

K položce č. 8: Snažíš se tato pravidla dodržovat?

- a) Ano.
- b) Většinou ano.
- c) Většinou ne.
- d) Ne.
- e) Nemáme pravidla.

Tabulka č. 9 – dodržování pravidel.

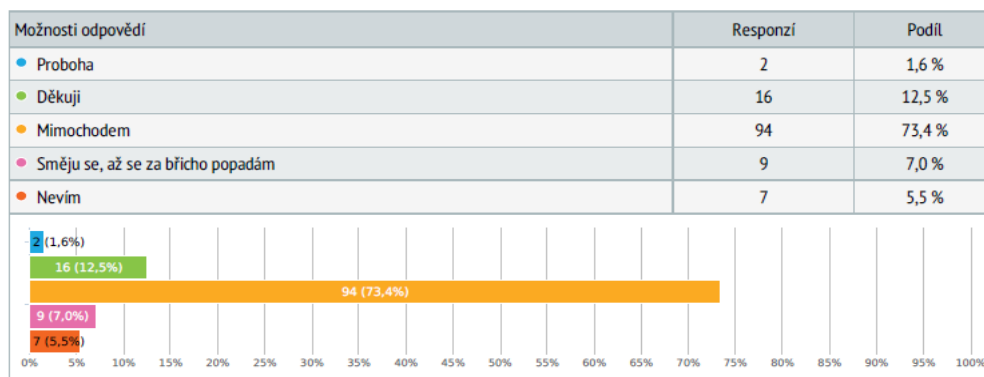

Zde hlasovalo nejvíce respondentů pro možnost většinou ano a to 57 respondentů, což je 44,5%. Na druhém místě v počtu 56 respondentů, která nám udává 43,8% skončila možnost ano, kdy se respondenti snaží dodržovat pravidla. Třetí nejčastější odpovědí byla možnost, že nemají pravidla, tuto možnost volilo 10 respondentů, což je 7,8%. předposlední možností, kterou respondenti volili, byla možnost, většinou ne, což znamená, že respondenti většinou pravidla nedodržují, tuto možnost zvolilo 3,1%, což jsou 4 respondenti. Poslední volenou možností byla možnost ne, kdy se pouze 1 respondent přiznal, že se pravidla nesnaží dodržovat, což nám dává 0,8%.

K položce č. 9: Znáš internetové zkratky?

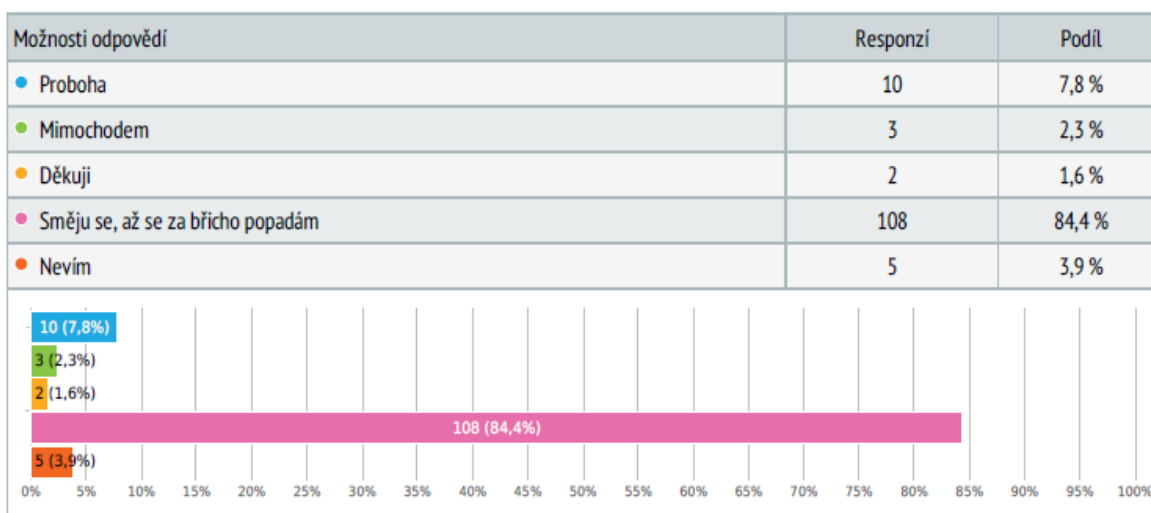
- a) BTW
- b) LOL
- c) OMG
- d) THX
- e) Nevím.

Tabulka č. 10 – znalost zkratky BTW.

Dotazníkové šetření nám ukázalo, že 94 respondentů, což je 73,4%, volilo správnou možnost a to, že daná zkratka znamená mimochoodem. 16 respondentů si myslelo, že zkratka BTW znamená, děkuji, to nám dalo 12,5%. Část žáků si myslelo, že zkratka BTW znamená, směju se, až se za břicho popadám, myslelo si to 7% respondentů, což je 9 žáků prvního stupně. 5,5% respondentů si myslelo, že danou zkratku neznají a proto se rozhodli zvolit raději možnost nevím, aby neměli pocit chybné odpovědi, pro tuto volbu se rozhodlo 7 žáků. Podíl 1,6% respondentů si myslelo, že tato zkratka znamená proboha, což jsou 2 žáci.

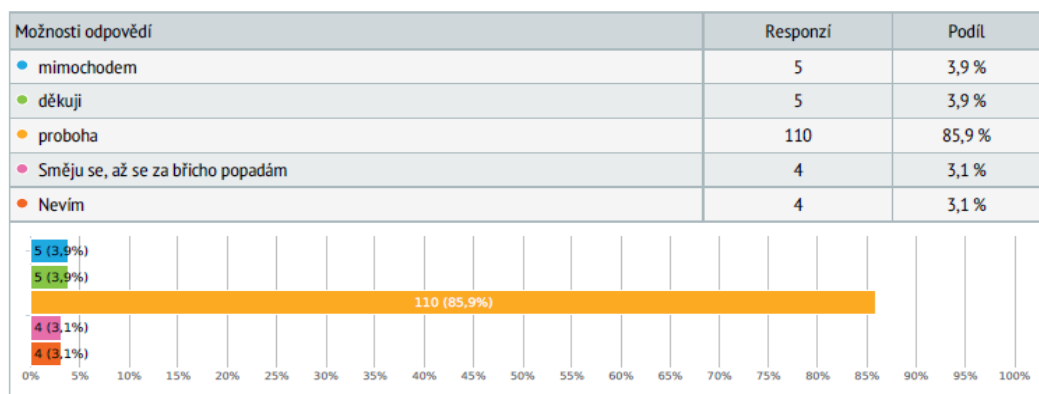
Tabulka č. 11 – znalost zkratky LOL.

Většina žáků dle dotazníkového šetření ví, co zkratka LOL znamená, tak zvolili správnou možnost, směju se, až se za břicho popadám a to v 84,4%, které nám ukazuje číslo 108 žáků. 7,8% žáků si myslí, že zkratka LOL znamená proboha, což je číslo 10 žáků. Žáci, kteří zkratku neznají a nebyli si jisti, kterou možnost by volili, zvolili možnost nevím, tuto volbu

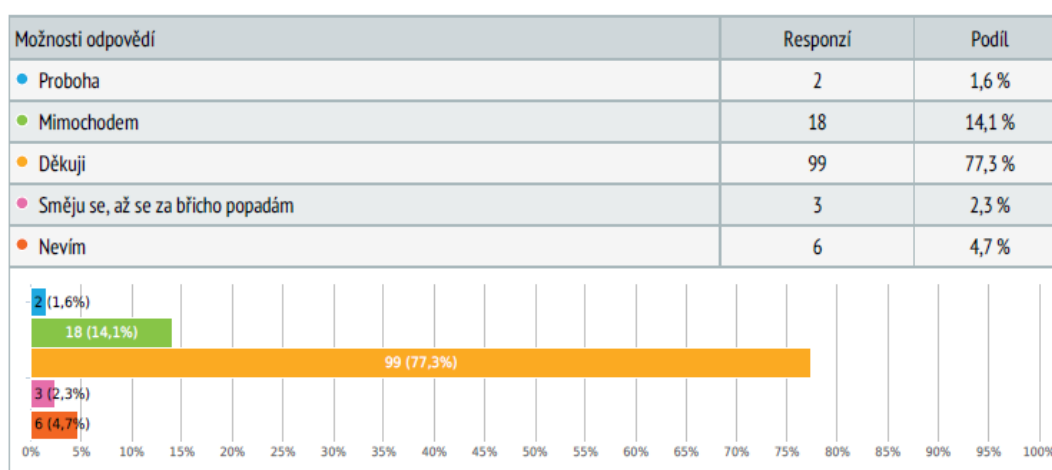
učinilo 5 respondentů, což je podílově 3,9%. Možnost mimochodem zvolilo 2,3% respondentů, ukázalo nám to tedy 3 respondentů. 1,6% respondentů si myslí, že zkratka LOL znamená, děkuji, tuto možnost zvolili 2 respondenti.

Tabulka č. 12 – znalost zkratky OMG

Zkratku OMG v 85,9% žáci znají a vědí, že jejím významem je proboha, pro tuto odpověď se rozhodlo 110 respondentů. Pro možnosti mimochodem a děkuji, se rozhodlo stejně žáků a to 3,9% pro obě možnosti, což je 10 respondentů za oba. Pro další dvě možnosti směju se, až se za břicho popadám a možnost, kdy žáci nevěděli, co zkratka znamená, nechtěli riskovat chybnou odpověď, tak zvolili možnost nevím. Pro tyto odpovědi se rozhodlo 3,1% respondentů pro obě možnosti, což nám celkově dává za tyto dvě možnosti 8 respondentů.

Tabulka č. 13 – znalost zkratky THX

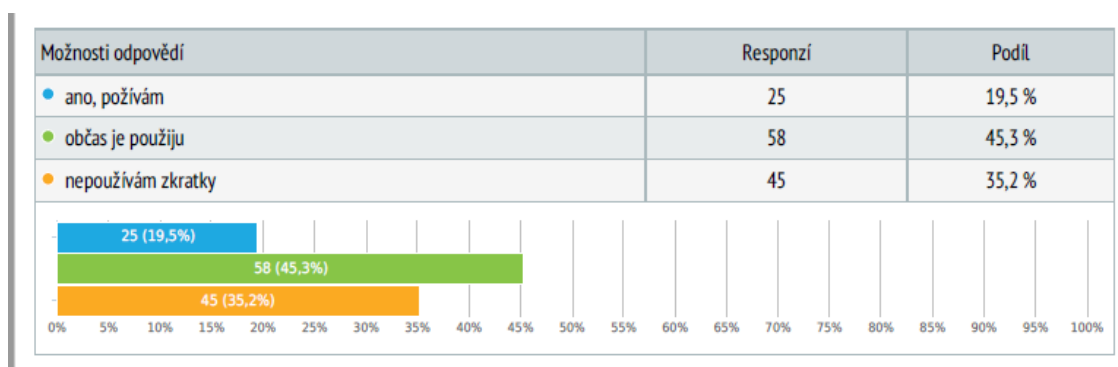
Zkratku THX žáci znají ze 77,3%, což je 99 žáků z celkového počtu 128 respondentů, tito žáci věděli, že zkratka znamená děkuji. Další početná odpověď je volba možnosti mimochodem, tuto možnost volilo 18 respondentů, což je 14,1%. Možnost nevím, kterou žáci

volili, jelikož neznali správnou odpověď nebo danou zkratku neznali, tuto možnost zvolilo 4,7% žáků, což ukazuje 6 respondentů. Možnost, směju se, až se za břicho propadám, volilo 2,3% žáků jsou to 3 respondenti. 2 respondenti zvolili možnost proboha, což je v podílu 1,6%.

K položce č. 10: Používáš tyto zkratky?

- a) Ano, používám,
- b) Občas je použiju.
- c) Nepoužívám zkratky.

Tabulka č. 14 – používání zkratek.

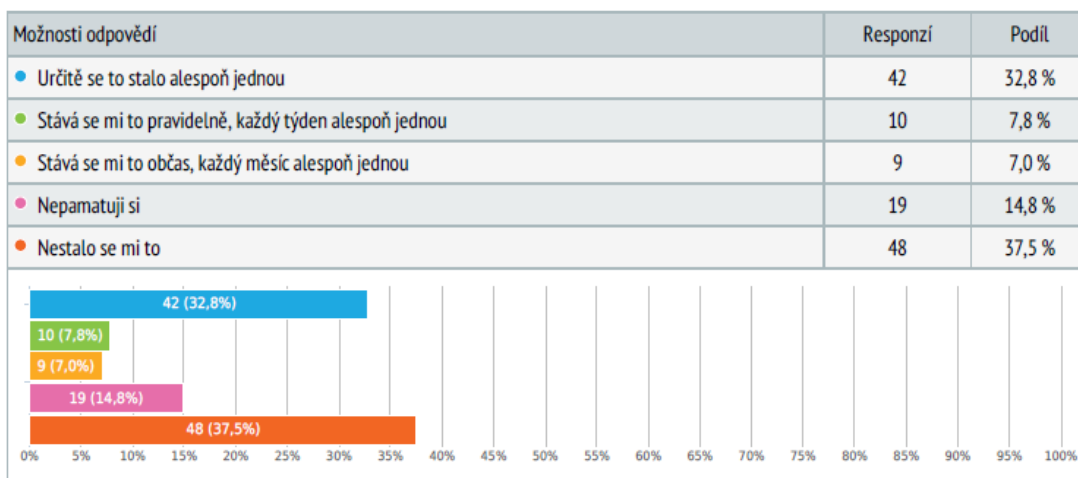

K používání zkratek se žáci vyjádřili většinou možností zkratky občas použiji 45,3% respondentů, což nám dává počet žáků 58. Druhá nejpočetnější odpověď byla možnost, že zkratky nepoužívat a to v 35,2%, které nám udává číslo 45 žáků. Nejmenšímu počtu žáků 25.-ti volilo možnost, že zkratky používají, podílově je to 19,5%. Zajímavé bylo, že někteří žáci nevěděli významy internetových zkratek, přestože je používají.

K položce č. 11: Zapomněl sis už někdy udělat úkol do školy, protože bylo „moc práce se zařízením“

- a) Určitě se to stalo alespoň jednou.
- b) Stává se mi to pravidelně, každý týden alespoň jednou.
- c) Stává se mi to občas, každý měsíc alespoň jednou.
- d) Nepamatuji si to.
- e) Nestalo se mi to.

Tabulka č. 15 – zapomínání úkolů.

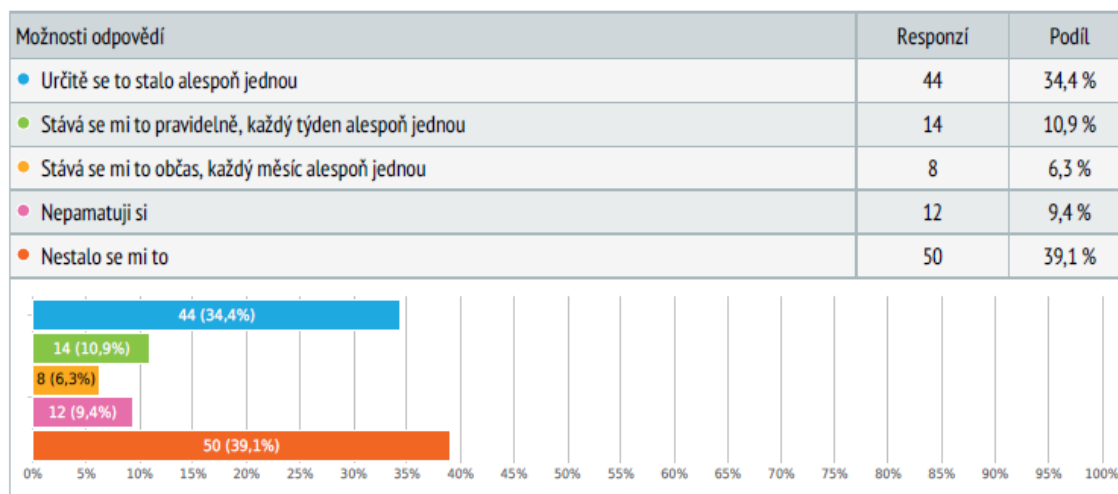
Hlavní výzkumná otázka: Jaké jsou projevy ohrožení netolismem u žáků prvního stupně základní školy?

U této položky žáci nejvíce volili možnost, že se jim tato situace nestala a to v 37,5%, myslíme si, že tuto možnost volili, že se jim to ve skutečnosti nestalo nebo nechtěli říkat pravdu, pro tuto možnost volilo 48 žáků. Další skupina žáků byla nakloněna k volbě možnosti, že se jim tato situace stala alespoň jednou a to v 32,8%, což bylo 42 žáků. V 19 případech žáci zvolili možnost, že si nepamatují situaci, že by se stala, může to být taky vysvětleno tak, že nechtěli, aby se vědělo, že se jim tato situace může stávat třeba častěji, podílově to bylo 14,8%. Stává se mi to pravidelně, každý týden alespoň jednou, tuto možnost zvolilo 7,8% respondentů, což je celkem 10 žáků. Nejméně početnou odpovědí byla možnost, že se to žákům stává občas, alespoň jednou za měsíc a to v 9 případech, které nám podílově dávají číslo 7% ze všech respondentů.

K položce č. 12: Čekalo se na tebe alespoň jednou s obědem či večeří než něco „dohraješ nebo dokoukáš?“

- Určitě se to stalo alespoň jednou.
- Stává se mi to pravidelně, každý týden alespoň jednou.
- Stává se mi to občas, každý měsíc alespoň jednou.
- Nepamatuji si to.
- Nestalo se mi to.

Tabulka č. 16 – čekání s jídlem na žáky

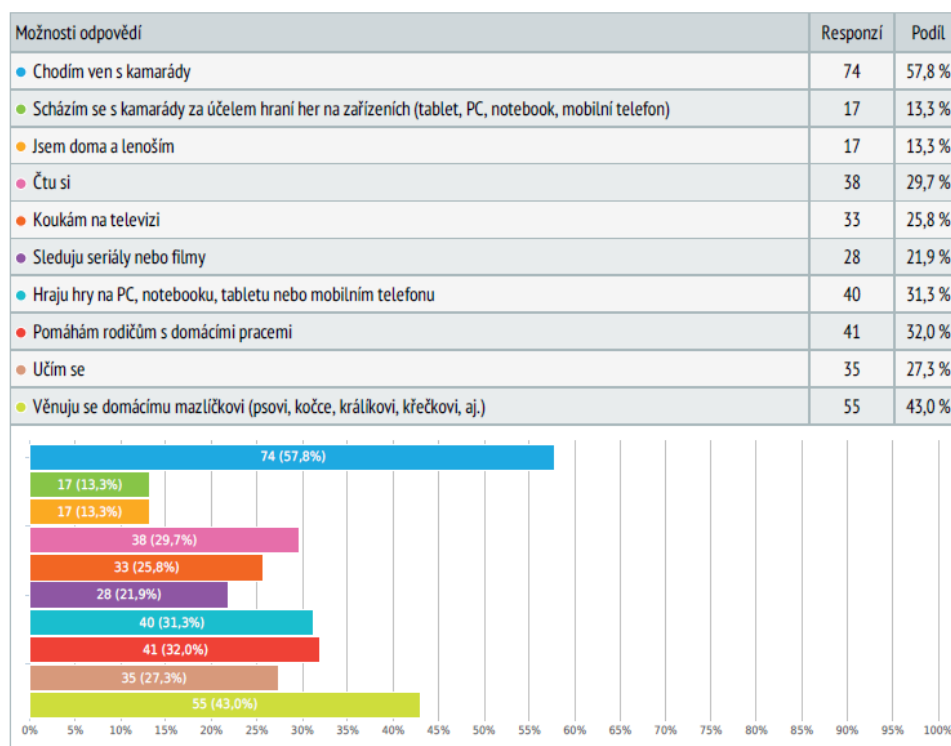
Hlavní výzkumná otázka: Jaké jsou projevy ohrožení netolismem u žáků prvního stupně základní školy?

Většina žáků označila možnost, že se jim tato situace nestala a to v 39,1%, což je 50 žáků prvního stupně základní školy, proto je tato odpověď na první příčce. Další početnou odpovědí v 44 případech je možnost, kde žáci tvrdí, že se jim tato situace určitě alespoň jednou stala je v podílovém čísle 34,4%. Ve 14 případech žáci volili jako nejvhodnější možnost tu, že se jim to stává pravidelně, každý týden alespoň jednou v 10,9%. Možnost, že se to žákům stává občas, každý měsíc alespoň jednou zvolilo 9,4% účastníků výzkumu, je to 12 žáků. V případě, kdy se to žákům stává občas, alespoň jednou měsíčně se k této skutečnosti hlásilo 8 žáků, což je 6,3%, proto je toto vyjádření nejmenší skupinou.

Položka č. 13: Co nejraději děláš ve volném čase?

- Chodím ven s kamarády.
- Scházím se s kamarády za účelem hraní her na zařízeních.
- Jsem doma a lenoším.
- Čtu si.
- Koukám na televizi.
- Sleduju seriály nebo filmy.
- Hraju hry na PC, notebooku, tabletu nebo mobilním telefonem.
- Pomáhám rodičům s domácími pracemi.
- Učím se.
- Věnuju se domácímu mazlíčkovi.

Tabulka č. 17 – volný čas.

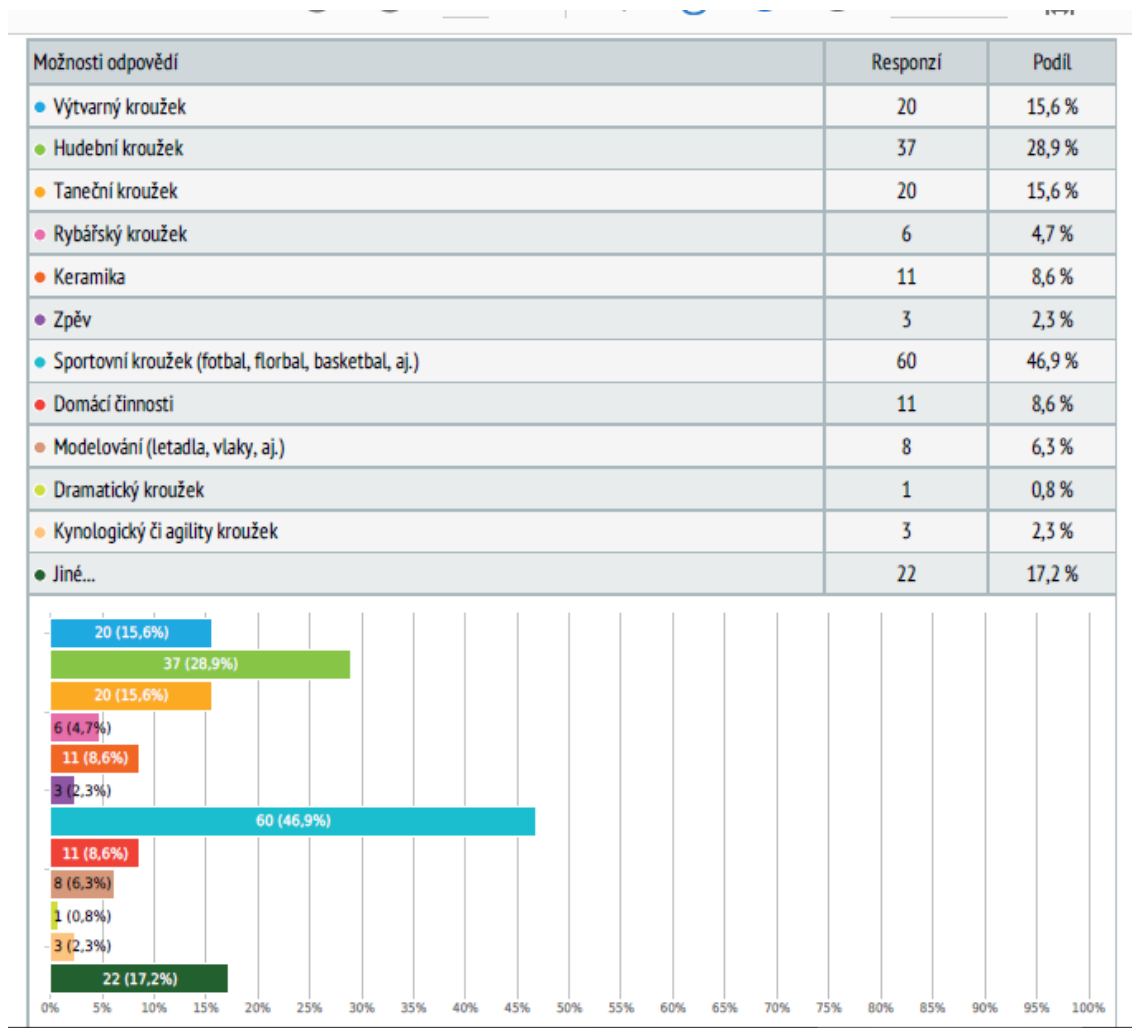
VO2: Jak žáci tráví svůj volný čas?

Nejrozsáhlejší skupina trávení volného času je podle dotazníkového šetření dle 57,8%. Nejoblíbenější činností je **chození ven s kamarády**, pro kterou se vyjádřilo 74 žáků. Další oblíbenou volnočasovou aktivitou je **věnování se domácímu mazlíčkovi** ve 43% případů tuto odpověď označilo 55 žáků. Někteří žáci považují tak za činnost ve volném čase **pomáhání rodičům** a to v 32% případů, kterou činí 41 žák. Myslíme si, že je dobrým výsledkem, že se na prvních příčkách umístilo aktivní trávení volného času. Na další pozici se umístila již pasivní aktivita, kdy 31,3% žáků volilo **hraní her na PC, notebooku, tabletu nebo mobilním telefonem** tj. 40 žáků ze 128 dotazovaných. Další aktivitou je čtení - čte 38 žáků prvního stupně tj. 29,7%. Na další pozici se umístilo učení ve 27,3%, což činí 35 z dotazovaných žáků. **Koukání na televizi** preferuje 25,8% žáků, což je 33 respondentů. Ve 28 případech žáci ve volném čase **sledují filmy či seriály**, což činí 21,9% ze všech dotazovaných respondentů. Na poslední pozici se umístily dvě aktivity, pro které žáci hlasovali v obou případech 13,3%, tudíž je to pro obě aktivity 17 hlasů od žáků základní školy.

K položce č. 14: Navštěvuješ nějaké kroužky?

- a) Výtvarný kroužek.
- b) Hudební kroužek.
- c) Taneční kroužek.
- d) Rybářský kroužek.
- e) Keramika.
- f) Zpěv.
- g) Sportovní kroužek.
- h) Domácí činnosti.
- i) Modelování.
- j) Dramatický kroužek.
- k) Kynologický či agility kroužek.
- l) Jiné.

Tabulka č. 18 – kroužky.

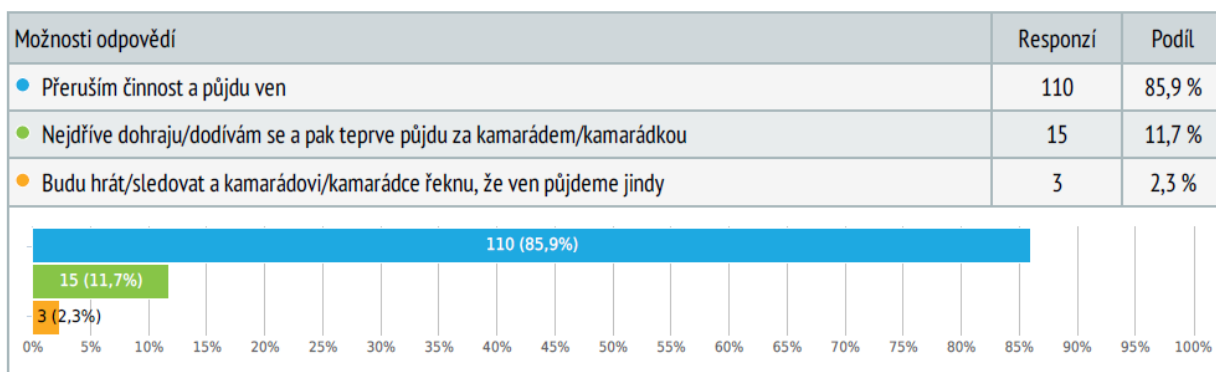
Z dotazníkového šetření jsme zjistili, že nejvíce žáků základní školy navštěvuje sportovní kroužek a to 46,9%, což znamená, že 60 žáků se věnuje nějaké sportovní aktivitě. Dále se 28,9% žáků věnuje hře na hudební nástroje, navštěvují základní umělecké školy v Luhačovicích, tento kroužek navštěvuje 37 žáků. Ve 22. případech žáci vybrali možnost jiné, protože žádný kroužek nenavštěvují nebo navštěvují kroužek, který zde nebyl uveden, jako je házená, tenis, vaření, jízda na kole. Tato možnost nám dala podíl 17,2%. Další dvě možnosti dostaly stejný počet hlasů, obě dostaly po 20 hlasech. U možností výtvarný a taneční kroužek to tedy činí 15,6% žáků prvního stupně základní školy. V dalších dvou případech kroužků keramika a domácí činnosti dostaly tyto kroužky každý 11 hlasů, což dává 8,6% pro oba kroužky. Modelování navštěvuje 8 žáků, což tvoří 6,3%. Rybářský kroužek navštěvuje 6 žáků, což je 4,7%. Kroužek zpěvu a kynologický kroužek navštěvuje 2,3% žáků základní školy, tento podíl tedy činí 3 žáky na jeden kroužek. Pouze jeden žák navštěvuje dramatický kroužek, nejspíše to bude z důvodu, že je kroužek na domě dětí

a mládeže poměrně novým, ale i tak tento kroužek získává 0,8% ze všech respondentů. Myslíme si, že navštěvování kroužků je pro žáky vhodným plánem, jak předejít projevům netolismu a jak mít lépe dohled nad tím jak tráví čas.

K položce č. 15: Představ si situaci, že ti zavolá kamarád nebo kamarádka, jestli nejdeš ven, ale ty jsi právě na počítači a hraješ hru nebo koukáš na seriál či film...

- a) Přeruším činnost a půjdu ven.
- b) Nejdříve dohraju/dodívám se a pak teprve půjdu za kamarádem/kamarádkou.
- c) Budu hrát/sledovat a kamarádovi/kamarádce řeknu, že ven půjdeme jindy.

Tabulka č. 19 – situace.

Hlavní výzkumná otázka: Jaké jsou projevy ohrožení netolismem u žáků prvního stupně základní školy?

U této položky žáci nejvíce hlasovali pro možnost, že hru či sledování přeruší a raději půjdou ven, tuto možnost zvolilo 85,9% a to je tedy celkově 110 žáků. V 15 případech žáci volili možnost, že by nejdříve dohráli či dodívali se a teprve pak by šli ven, tento údaj nám dává podíl 11,7%. Poslední možnost volili pouze 3 žáci, což je pouze 2,3%, tato možnost zněla, že by kamarádovi či kamarádce raději řekli, že půjdou ven jindy než, že by museli zařízení vypínat.

6 VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ

Hypotéza 1: V rámci rizika č. 1 jsou dívky a chlapci ohrožení stejně.

H₀: Nejsou rozdíly u dívek a chlapců v rámci rizika č. 1.

H_A: Existují rozdíly u dívek a chlapců v rámci rizika č. 1.

Tabulka č. 20 – Výsledek testu

Počet skupin znaku 1	2
Počet skupin znaku 2	2
Hladina významnosti	5%

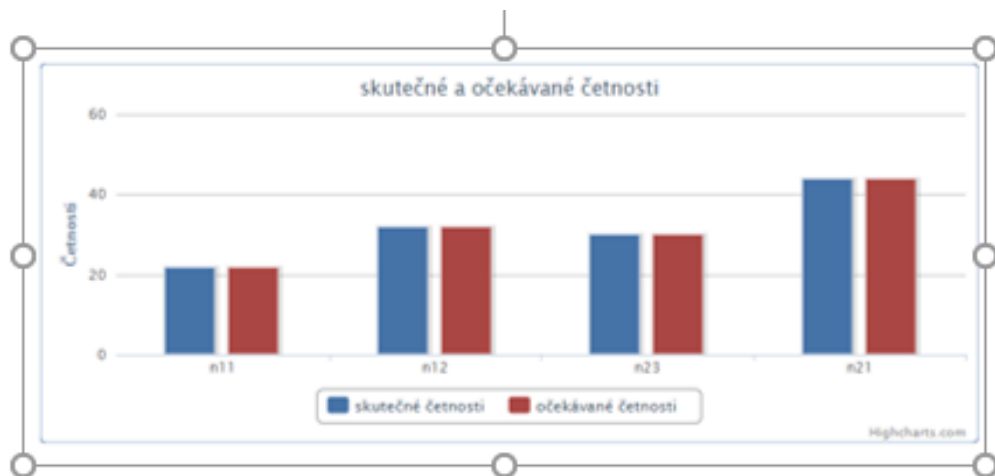
Tabulka č. 21 – skutečné četnosti

	Určitě se to stalo, stává se to pravidelně 1x/týden	Stává se mi to občas 1x/měsíc, nepamatuji si, nestalo se mi to	N _i
Dívky	22	32	54
Chlapci	30	43.94	74
N _i	52	76	128

Tabulka č. 22 – Očekávané četnosti.

	Určitě se to stalo, stává se to pravidelně 1x/týden	Stává se mi to občas 1x/měsíc, nepamatuji si, nestalo se mi to	N _i
Dívky	21.94	32.06	54
Chlapci	30.06	44	74
N _i	52	76	128

Graf č. 1 – 1. hypotéza

testové kritérium:

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

Po dosazení do vzorce vychází testové kritérium:
G = 0

Kritická hodnota:

Kritická hodnota:
 $\chi_{(1-\alpha); df = 3.841}$

Na hladině významnosti 5% nezamítáme nulovou hypotézu a alternativní odmítáme.

Nejsou rozdíly u dívek a chlapců v rámci rizika č. 1.

Riziko č. 1, které se váže k této hypotéze je riziko neplnění školních povinností kvůli času strávenému na zařízeních.

Hypotéza 2: V rámci rizika č. 2 jsou dívky a chlapci ohrožení stejně.

H0: Neexistují rozdíly u dívek a chlapců v rámci rizika č. 2.

HA: Existují rozdíly u dívek a chlapců v rámci rizika č. 2.

Tabulka č. 20- Výsledek testu

Počet skupin znaku 1	2
Počet skupin znaku 2	2
Hladina významnosti	5%

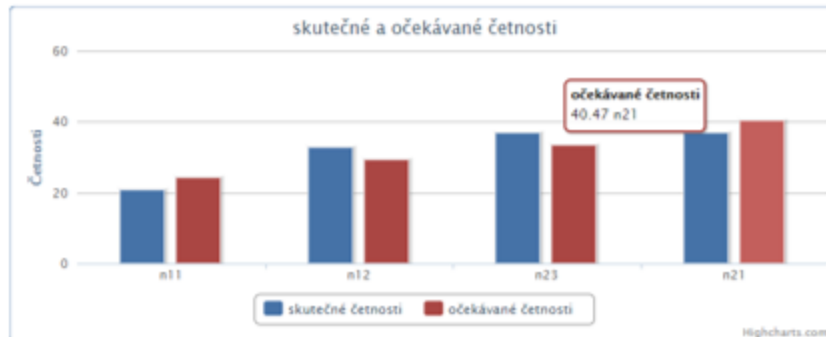
Tabulka č. 23 – skutečné četnosti k hypotéze 2

	Určitě se to stalo, stává se to pravidelně 1x/týden	Stává se mi to občas 1x/měsíc, nepamatuji si, nestalo se mi to	N_j
Dívky	21	33	54
Chlapci	37	37	74
N_i	52	76	128

Tabulka č. 24 – Očekávaná četnost k hypotéze 2

	Určitě se to stalo, stává se to pravidelně 1x/týden	Stává se mi to občas 1x/měsíc, nepamatuji si, nestalo se mi to	N_j
Dívky	24.47	29.53	54
Chlapci	33.53	40.47	74
N_i	52	76	128

Graf č. 2 – hypotéza č. 2

testové kritérium:

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

Po dosazení do vzorce vychází testové kritérium:
G = 1.556

Kritická hodnota:

Kritická hodnota:
 $\chi_{(1-\alpha); df} = 3.841$

Na hladině významnosti 5% nezamítáme nulovou hypotézu a alternativní hypotézu odmítáme.

Neexistují rozdíly u dívek a chlapců v rámci rizika č. 2.

V rámci rizika č. 2 jde o neuposlechnutí výzvy rodičů kvůli činnosti na zařízení

Hypotéza 3: V rámci rizika č. 3 jsou dívky a chlapci ohroženi stejně.

H₀: Mezi pohlavími neexistuje rozdíl v rámci rizika č. 3.

H_A: Mezi pohlavími existuje rozdíl v rámci rizika č. 3.

Tabulka č. 25 – údaje k výpočtu

Počet skupin znaku 1	2
Počet skupin znaku 2	2
Hladina významnosti	5%

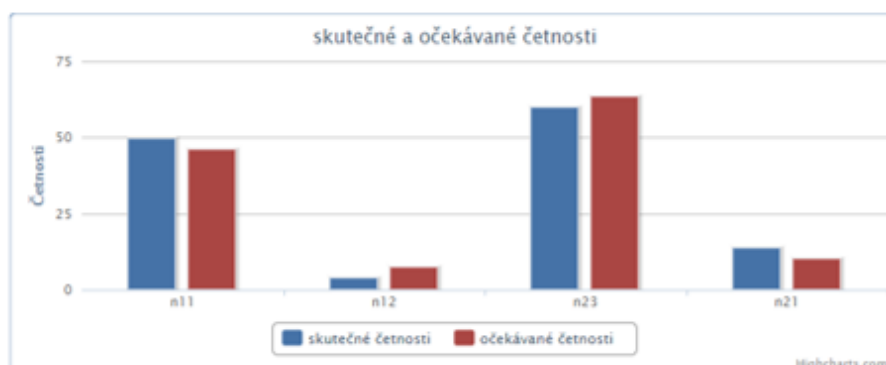
Tabulka č. 26 – Skutečné četnosti k hypotéze 3

	Přeruším činnost	Nejdříve dohrají nebo půjdeme ven jindy	N_j
Dívky	50	4	54
Chlapci	60	14	74
N_i	110	18	128

Tabulka č. 27 – očekávaná četnost k hypotéze 3

	Přeruším činnost	Nejdříve dohrají nebo půjdeme ven jindy	N_j
Dívky	46.41	7.59	54
Chlapci	63.59	10.41	74
N_i	110	18	128

Graf č. 3 – hypotéza č. 3

testové kritérium:

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

Po dosazení do vzorce vychází testové kritérium:
 $G = 3.416$

Kritická hodnota:

Kritická hodnota:
 $\chi_{(1-\alpha); df} = 3.841$

Na hladině významnosti 5% nulovou hypotézu nezamítáme a alternativní hypotézu zamítáme.

Mezi pohlavími neexistuje rozdíl v rámci rizika č. 3.

Riziko č. 3, kde jde o upřednostnění zařízení před možností osobního kontaktu s kamarádem.

6.1 Výstupy z hypotéz

Hypotéza 1: V rámci rizika č. 1 jsou dívky a chlapci ohrožení stejně.

Na hladině významnosti 5% nezamítáme nulovou hypotézu a alternativní odmítáme.

Nejsou rozdíly u dívek a chlapců v rámci rizika č. 1.

Riziko č. 1, které se váže k této hypotéze je riziko neplnění školních povinností kvůli času strávenému na zařízeních.

Hypotéza 2: V rámci rizika č. 2 jsou dívky a chlapci ohrožení stejně.

Na hladině významnosti 5% nezamítáme nulovou hypotézu a alternativní hypotézu odmítáme.

Neexistují rozdíly u dívek a chlapců v rámci rizika č. 2.

V rámci rizika č. 2 jde o neuposlechnutí výzvy rodičů, kvůli činnosti na zařízení

Hypotéza 3: V rámci rizika č. 3 jsou dívky a chlapci ohroženi stejně.

Na hladině významnosti 5% nulovou hypotézu nezamítáme a alternativní hypotézu zamítáme.

Mezi pohlavími neexistuje rozdíl v rámci rizika č. 3.

Riziko č. 3, kde jde o upřednostnění zařízení před možností osobního kontaktu s kamarádem.

6.2 Vyhodnocování dotazníku

Pomocí dotazníkového šetření jsme zjistili, že i žáci na prvním stupni základní školy jsou ohroženi netolismem. Nebyly výrazné rozdíly ve věku u žáků. Většinou byly jejich odpovědi velmi podobné. Myslíme si však, že výsledky dotazníku vyšly i tak pozitivněji než jsme očekávali. Bylo by však dobré, aby se již u těchto žáků prováděla prevence, především ze stran rodičů.

7 SHRUTÍ VÝZKUMU (ZÁVĚR PRAKTICKÉ ČÁSTI)

Dle dotazníkového šetření jsme dokázali získat hlavní cíl bakalářské práce a to zjistit, v jaké míře žáci prvního stupně využívají elektronických zařízení, jako jsou například smartphony, tablety, notebooky a PC. Zjistili jsme, že žáci na zařízeních využívají minimálně 1 hodinu denně.

Dalším cílem bylo zjistit, jak tato zařízení žáci využívají. Výsledkem bylo zjištění, že žáci nejčastěji používají tyto zařízení ke sledování youtuberů a youtube videí pomocí internetu.

Pro zjištění, jak žáci tráví svůj volný čas, jsme využili položku číslo 13, kde jsme se žáků ptali, jak tráví svůj volný čas, kde měli na výběr z více možností a také zde mohli více možností vybrat, nejvíce se však žáci přikláněli k tomu, že nejoblíbenější činností ve volném čase je chození ven s přáteli, což je pozitivní výsledek, jelikož preferují čas strávený venku s přáteli než u počítače.

Také jsme se snažili zjistit, jaké z elektronických zařízení využívají žáci nejčastěji, jelikož nás zajímalo, jestli žáci již ve 3. třídě mají tato zařízení k dispozici. Většinou žáci prvního stupně volili mobilní telefon, který využívají nejen pro kontaktování se s rodiči, což si myslím, že se hodně změnilo od dob, kdy se telefony dětem dávaly převážně proto, aby rodiče měli přehled rodiče o tom, kde se dítě pohybuje, či kdyby se náhodou něco stalo při dojíždění do školy.

Pro hypotézy jsme si vybrali tři rizika. Znění prvního rizika je, že žáci neplní školní povinnosti kvůli času strávenému na zařízeních. Druhým rizikem je, že žáci neuposlechnou výzvu rodičů, aby šli večeřet či obědvat kvůli činnosti na zařízení. Posledním rizikem je to, že žáci upřednostní zařízení před možností osobního kontaktu s kamarádem. Díky těmto rizikům vznikly hypotézy.

U první hypotézy jsme tedy zjistili, že nezamítáme nulovou hypotézu, tudíž není rozdíl u dívek a chlapců při neplnění školních povinností. Další hypotézou jsme zjistili, že také nezamítáme nulovou hypotézu, pohlaví tedy u žáků nerozhoduje, jestli neuposlechnou výzvy rodičů, aby šli jíst.

Poslední hypotéza nám po výpočtu chí kvadrátu také nulovou hypotézu nezamítla. U dívek a chlapců tedy není rozdíl v tom, zda by nejdříve dohráli či dosledovali na zařízeních, než si budovali sociální vztahy přímým kontaktem s přáteli, když by šli ven.

8 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Myslíme si, že největším přínosem je tato bakalářská práce pro upozornění na možná rizika spjatá s netolismem. Pedagogové, ale i rodiče by si měli uvědomit, že dnešní technologie mohou být i velkým rizikem.

Také si myslíme, že naše práce přibližuje termín netolismu, aby si všichni dokázali představit, co tento pojem obnáší a že nejde o věc, která by měla být brána na lehkou váhu. V naší bakalářské práci jsme se tedy snažili ukázat i příklady možných projevů, které jsme se snažili zařadit i do dotazníkového šetření. Záměrně jsme zvolili žáky prvního stupně základní školy, abychom si všichni uvědomili, že projev takového závislostního chování můžeme odhalit již v brzkém stádiu.

Bylo by vhodné provádět preventivní programy, které by rozšířily povědomí o netolismu i širší veřejnosti, jelikož si myslíme, že by to širší veřejnost potřebovala znát.

Především bychom se měli všichni zamyslet, ať už jsme budoucí rodiče, rodiče či učitelé, zda chceme, aby naše děti přišly do takového světa, protože si myslíme, že netolismus není jen závislostí dětí, ale také dospělých. V tomto digitálním světě může snadněji docházet k šikaně či kyberšikaně, protože elektronická zařízení nám umožňují anonymitu.

Výsledky naší bakalářské práce nám ukazují, že již žáci na prvním stupni jsou ohroženi fenoménem netolismus, budeme tedy čekat, až se věk bude stále snižovat? Dále jsme zjistili, že nejsou rozdíly u ohrožení dívek či chlapců, ale nejspíše by bylo zapotřebí provádět obdobné šetření častěji, jestli se projevy zhoršují či nikoliv.

9 ZÁVĚR BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Závěrem bychom chtěli sdělit, že myslíme, že provedené šetření bylo provedeno úspěšně. Žáci byli velmi ochotní a ředitel základní školy včetně pedagogického sboru byli velmi vstřícní a ochotní pomoci. Dle dotazníkového šetření jsme dokázali získat hlavní cíl bakalářské práce a to, zjistit v jaké míře žáci prvního stupně využívají elektronická zařízení, jako jsou například smartphony, tablety, notebooky a PC. Cílem zjištění je, že žáci na zařízeních využívají minimálně 1 hodinu denně.

Dalším cílem, kde jsme chtěli zjistit, jak tyto zařízení žáci využívají, výsledkem bylo zjištění, že žáci nejčastěji používají tato zařízení ke sledování youtuberů a youtube videí pomocí internetu.

Pro zjištění, jak žáci tráví svůj volný čas, jsme využili položku číslo 13, kde jsme se žáků ptali, jak tráví svůj volný čas. Zde měli na výběr z více možností a také zde mohli více možností zvolit, nejvíce se však žáci přikláněli k tomu, že nejoblíbenější činností ve volném čase je chození ven s přáteli, což je pozitivní výsledek, jelikož preferují čas strávený venku s přáteli než u počítače.

Také jsme se snažili zjistit, jaké z elektronických zařízení využívají žáci nejčastěji, jelikož nás zajímalo, jestli žáci již ve 3. třídě mají tyto zařízení k dispozici. Většinou žáci napříč všemi třemi třídami volili mobilní telefon, který využívají nejen pro kontaktování se s rodiči, což si myslím, že se hodně změnilo od dob, kdy se telefony dětem dávaly převážně proto, aby rodiče měli přehled rodiče o tom, kde se dítě pohybuje, či kdyby se náhodou něco stalo při dojíždění do školy.

Pomocí rizikových faktorů, které ohrožují žáky prvního stupně fenoménem netolismus. Pro hypotézy jsme si vybrali tedy tři rizika. Znění prvního rizika je, že žáci neplní školní povinnosti, kvůli času strávenému na zařízeních. Druhým rizikem je, že žáci neuposlechnou výzvu rodičů, aby šli večeřet či obědvat, kvůli činnosti na zařízení. Posledním rizikem je to, že žáci upřednostní zařízení před možností osobního kontaktu s kamarádem. Díky těmto rizikům vznikly hypotézy.

U první hypotézy jsme tedy zjistili, že nezamítáme nulovou hypotézu, tudíž není rozdíl u dívek a chlapců při neplnění školních povinností. Další hypotézou jsme zjistili, že také nezamítáme nulovou hypotézu, pohlaví tedy u žáků nerozhoduje, jestli neuposlechnou výzvy rodičů, aby šli jíst.

Poslední hypotéza nám po výpočtu chí kvadrátu také nulovou hypotézu nezamítla. U dívek a chlapců tedy není rozdíl, v tom, zda by nejdříve dohráli či dosledovali na zařízeních, než si budovali sociální vztahy přímým kontaktem s přáteli, když by šli ven.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BENKOVIČ, Jozef. Novodobé nelátkové závislosti: New age disorders of non substance dependences. *Psychiatria pre prax*. Bratislava: SOLEN, 2007, 8(6), 263-266. ISSN 1335-9584.

KOPECKÝ, Kamil. Moderní trendy v e-komunikaci. Olomouc: Hanex, 2007. ISBN 978-80-85783-78-0.

LIVINGSTONE, Sonia M. a Leslie HADDON. Kids online: opportunities and risks for children. Portland, OR: Policy Press, 2009. ISBN 9781847424396.

NAVRÁTIL, Pavel. Internet pro školy. Prostějov: Computer Media, c2001. ISBN 80-902815-3-2.

NEŠPOR, Karel. Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1357-4.

POKORNÝ, Vratislav, Jana TELCOVÁ a Anton TOMKO. Patologické závislosti. 2. vyd. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. ISBN 80-86568-02-4.

PRŮCHA, Jan. Andragogický výzkum. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5232-7.

ŠEVČÍKOVÁ, Anna, 2014. Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5010-1.

ŠMAHEL, David. Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi. Praha: Triton, 2003. Psychologická setkávání. ISBN 80-7254-360-1.

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

BEARD, K. W a E. M. WOLF, PHD., Modification in the Proposed Diagnostic Criteria for Internet Addiction [online]. [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: <http://www.internetbehavior.com/jandk/diagnosis%20internet%20addiciton.pdf>

GRIFFITHS, Mark D., A “Components” Model of Addiction within a Biopsychosocial Framework [online]. [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/232089655_A_Components_Model_of_Addiction_within_a_Biopsychosocial_Framework

Metodické dokumenty, ©2013-2018. In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. [cit. 2018-12-08]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Netolismus průvodce online závislostmi [online], [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: <http://netolismus.cz/>

SHAPIRA, Nathan A. et al., Psychiatric Features of Individuals with Problematic Internet Use [online]. [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/12606588_Psychiatric_Features_of_Individuals_with_Problematic_Internet_Use

YOUNG, Kimberly. Internet Addiction: A New Clinical Phenomenon and Its Consequences [online]. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0002764204270278>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

PC Stolní počítač.

OMG Proboha.

LOL Směju se, až se za břicho propadám.

BTW Mimochodem.

THX Děkuji

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1	46
Graf č. 2	48
Graf č. 3	49

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1	20
--------------------	----

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1	22
Tabulka č. 2	29
Tabulka č. 3	29
Tabulka č. 4	30
Tabulka č. 5	31
Tabulka č. 6	32
Tabulka č. 7	33
Tabulka č. 8	34
Tabulka č. 9	35
Tabulka č. 10	35
Tabulka č. 11	36
Tabulka č. 12	37
Tabulka č. 13	37
Tabulka č. 14	38
Tabulka č. 15	39
Tabulka č. 16	40
Tabulka č. 17	41
Tabulka č. 18	42
Tabulka č. 19	43
Tabulka č. 20	45
Tabulka č. 21	45
Tabulka č. 22	45
Tabulka č. 23	47
Tabulka č. 24	48
Tabulka č. 25	49

Tabulka č. 26	49
Tabulka č. 27	49

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI: Dotazník

PŘÍLOHA PI: DOTAZNÍK

Dotazník pro žáky prvního stupně ZŠ

Milí žáci, chtěla bych vás požádat o vyplnění mého dotazníku, který bude součástí mé závěrečné práce. Imenuji se Denisa Krajčová, a jsem studentkou 3. ročníku v oboru sociální pedagogika na FHS UTB ve Zlíně.

Vyplnění dotazníku je anonymní. Správnou odpověď zakroužkujte či spojte čarou, u každé otázky máte bližší informace o tom, zda je správná pouze jedna z odpovědí nebo je možnost zakroužkovat více možností.

1. Jsem .. *(vhodnou odpověď zakroužkuj, pouze jedna odpověď)*
 - a) Dívka.
 - b) Chlapec.
2. Chodím do .. *(vhodnou odpověď zakroužkuj, pouze jedna odpověď)*
 - a) 3. třídy.
 - b) 4. třídy.
 - c) 5. třídy.
3. Které z těchto zařízení využíváš nejčastěji? *(vhodnou odpověď zakroužkuj, pouze jedna odpověď)*

a) - mobilní telefon.

b) - tablet.

c) - PC/ notebook.

d) Nemám k dispozici žádné z těchto zařízení.

4. Dokážeš odhadnout, kolik času na těchto zařízeních trávíš? *(vhodnou odpověď zakroužkuj, pouze jedna odpověď)*
- Nevyužívám zařízení.
 - 0 – 1 hodinu denně.
 - 1 – 3 hodiny denně.
 - 3 hodiny a víc za den.
5. Co na těchto zařízeních nejčastěji děláš? *(vhodnou odpověď zakroužkuj, pouze jedna odpověď)*
- Chatuju s kamarády.
 - Brouzdám po netu.
 - Plním úkoly do školy.
 - Sleduju youtubery a youtube videa.
 - Hraju hry.
 - Prohlížím si sociální sítě (facebook, instagram)
 - Získávám informace (škola, osobní zájmy).
 - Jiné (napíš)
-
-
6. Rodiče ... *(zakroužkuj odpověď, která je nejbližší skutečnosti u tebe doma)*
- Mě omezují při využívání těchto zařízení.
 - Stanovili pravidla při využívání těchto zařízení.
 - Mě neomezují při využívání těchto zařízení.
7. Pravidla, které rodiče nastavili ... *(vhodnou odpověď zakroužkuj, zde můžete zakroužkovat více možností)*
- Můžu využívat jen určité webové stránky a sociální sítě.
 - Nesmím využívat zařízení při jídle.
 - Zařízení musím využívat nejdříve pro účely školy, až pak se můžu věnovat „svým věcem.“
 - Na zařízeních můžu trávit jen určitou dobu.
 - Rodiče mi nedali žádná pravidla.
8. Snažíš se tyto pravidla dodržovat? *(Na tuto otázku odpovídej pouze v případě, že jsi u otázky č. 7 zakroužkoval/a si možnosti a, b, c, d; Správnou odpověď zakroužkuj)*
- Ano. |
 - Většinou ano.
 - Většinou ne.
 - Ne.
 - Nemáme pravidla.

9. Znáš internetové zkratky? (spo) *darovau odpovědi, které myslíš, že ti sobě patříš*)

10. Používáš tyto zkratky?

- a) Ano, používám.
- b) Občas je použiju.
- c) Nepoužívám zkratky.

11. Zapomněl sis už někdy udělat úkol do školy, protože bylo „moc práce se zařízením“ (mobilní telefon, tablet, PC/notebook)? *(vhodnou odpověď zakroužkuj, pouze jedna odpověď)*

- a) Určitě se to stalo alespoň jednou
- b) Stává se mi to pravidelně, každý týden alespoň jednou
- c) Stává se mi to občas, každý měsíc alespoň jednou.
- d) Nepamatuji si.
- e) Nestalo se mi to.

12. Čekalo se na tebe alespoň jednou s obědem nebo večeří než něco „dohraješ nebo dokoukáš“? *(vhodnou odpověď zakroužkuj, pouze jedna odpověď)*

- a) Určitě se to stalo alespoň jednou
- b) Stává se mi to pravidelně, každý týden alespoň jednou
- c) Stává se mi to občas, každý měsíc alespoň jednou.
- d) Nepamatuji si.
- e) Nestalo se mi to.

13. Co nejraději děláš ve volném čase? *(vhodnou odpověď zakroužkuj, zde můžete zakroužkovat více možností)*

- a) Chodím ven s kamarády.
- b) Scházím se s kamarády za účelem hraní her na zařízeních (tablet, PC, notebook).
- c) Jsem doma a lenoším.
- d) Čtu si.
- e) Koukám na televizi.
- f) Sleduju seriály nebo filmy.
- g) Hraju hry na PC, notebooku, tabletu nebo mobilním telefonem.
- h) Pomáhám rodičům s domácími pracemi.
- i) Učím se.
- j) Věnuju se domácímu mazlíčkovi (psovi, kočce, králíkovi, křečkoví, aj.).

14. Navštěvuješ nějaké kroužky? *(vhodnou odpověď zakroužkuj, zde můžete zakroužkovat více možností)*

- a) Výtvarný kroužek.
- b) Hudební kroužek.
- c) Taneční kroužek.
- d) Rybářský kroužek.
- e) Keramika.
- f) Zpěv.
- g) Sportovní kroužek (fotbal, florbal, basketbal).
- h) Domácí činnosti.
- i) Modelování (letadla, vlaky, aj.)
- j) Dramatický kroužek.
- k) Kynologický či agility kroužek.
- l) Jiné.

15. Představ si situaci, že ti zavolá kamarád nebo kamarádka, jestli nejdeš ven, ale ty jsi právě na počítači a hraješ hru nebo koukáš na seriál. *(zakroužkuj jednu z možností, která k tobě nejvíce sedí)*

- a) Přeruším činnost a půjdu ven.
- b) Nejdříve dohraju/dodívám se a pak teprve půjdu za kamarádem/kamarádkou.
- c) Budu hrát/sledovat a kamarádovi/kamarádce řeknu, že půjdeme ven jindy.

Děkuji za vaši ochotu ☺